

Suomen säädöskokoelmaan n:o 379/2015
(Kalastuslaki)

Lisätään saamenkielinen käännös:

Liite

Pohjoissaamenkielinen käännös

Guolástanláhka

Addojuvvon Helssegis cuoŋománu 10 beaivve 2015

Riikkabeivviid mearrádusa mielde ásahuvvo:

1 lohku

3 §

Oppalaš njuolggadusat

Gaskavuohta eará láhkamearrádusaide

1 §

Lága ulbmil

Dán lága ulbmilin lea dálá buoremus dieđuiquin lágidit guolleriggodagaid ekolagalaččat, ekonomalaččat ja sosiálalaččat bastevas geavaheami ja dikšuma nu, ahte dorvvastuvvojit guolleriggodagaid bastevas ja máŋggabealat buvttadeapmi, guollenáliid lunddolaš eallinjohtu ja guolleriggodagaid ja eará čáhceluonddu máŋggahápmásašvuohta ja suodjaleapmi.

Dát láhka heivehuvvo, jos oktasaš guolástuspolitihkkii guoskevas Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain dahje dan ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusain dahje vierriikkain dahkkojuvvon soahpamušas ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Dán lága ja dan vuođul addojuvvon áhusaid njuolggadusat galget heivehuvvot maiddá riikkarájiid lahkosiid čáziide, jos vierriikkain ii leat soahpamuša vuođul nuppeláhkai mearriduvvon.

Nuortalaččaid bivdorievttis stáhtačáziin nuortalašguovllus mearriduvvo nuortalašlágas (253/1995).

Eará go Suomas luonddudilálažžan ealli guollešlájá dahje guollenáli dahje reabbáslájá dahje reabbánáli dahje daid sohcaseallaid riikiibuktimii heivejuvvojit dán lága lassin ealliiddálkkodeapmái guoskevas rádjegozáhusas addojuvvon láhka (1192/1996) ja ealliiddávdaláhka (441/2013).

2 §

Heivehansuorgi

Dát láhka heivehuvvo bivdui:

1) čáhcelága (587/2011) 1 logu 3 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon čáziin;

2) Suoma ekonomiijaavádagas addojuvvon lága (1058/2004) 1 §:s oaivvilduvvon ekonomiijaavádagas;

3) čáhceguovllu ráji olggobeale dulveguovllus, go dat lea čázi vuolde.

Dat, mii dán lágas mearriduvvo guolis ja bivddus, guoská maiddá náhkkeguollái ja reabbái ja daid bivdui.

4 §

Meroštallamat

Dán lágas oaivvildit:

1) *guolleriggodagaid dikšumiin* guollenáliid biologalaš máŋggahápmásašvuođa ja buvttadannávccaid dorvvasteami bivddu stiverema vuođul sihke guollenáliid dili ja bivdovejolašvuođaid buorideaddji eará doaimmaiguin;

2) *guollenáliin* oktanaga seamma guovllus ealli seamma šládjii gullevaš guolleoktagasaid joavkku;

3) *johttiguliin* luosa, jávreluosa, ákkaračča, náhkkeguoli, toutanguoli, dápmoha, rávddu, hárra ja čuovžža johtti náliid;

4) *johttiguollečázadaga guoika- ja rávdnesajiin* dakkár čázádatoasi, gos:

a) čáhci golgá čielgasit vulosguvlui; ja

b) rávdnesaji badječáhci lea badjelis go vuollečáhci;

5) *oaggumiin* vuokka haga ja šlivgumii heivvolaš rulla haga dáhpáhuvvi bivddu, mas adnojuvvo okta stággu ja áŋkor;

6) *bilkemiin* ovttain oanehislágan stákkuin ja duorgogeahčái giddejuvvon bilkavuokkain bivddu, mas bilka lihkahallojuvvo bajás-vulos;

7) *vuokkain* goanstadahkkon uštaga, muor-raguoli, dolgevuokka, jigi dahje sullasaš áŋkorbivdosa, mii lihkademiinis, ivnniidis-guin dahje hámiinis hohkaha guoli dohppet dasa;

8) *vuoggabivdduin* eará bivddu ovttain stákkuin ja vuokkain go oagguma dahje bilkema, geassinoagguma ovttain stákkuin, vuokkain ja deaddovuokkain sihke rullaoagguma;

9) *guolástusdikšunmávssuin* dan mávssu, mii máksojuvvo stáhtii guolledoalu ovddidan dihte;

10) *bivdorievtti hálddašeaddjiin*:

a) oktasaš čáhceguovllu osolašgotti;

b) osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggáda;

c) giddodaga eaiggáda, jos giddodahkii gullet 21 čuoggás oaivvilduvvon sierraákkat bivdoovddut;

d) guolástanservituhta dahje eará vuoigat-vuođaákka vuodul bivdorievtti hálddašeaddji lunddolaš dahje juridihkalaš persovna; dahje

e) lunddolaš dahje juridihkalaš persovna, mii hálddaša eaiggáda gulakeahtá bivdorievtti, man sáhtta sirdit;

11) *osolašgottiin* oktasašguovlolága (758/1989) 3 §:s oaivvilduvvon osolašgotti;

12) *geavahan- ja dikšunplánain* plána, mii dahkkojuvvo guolleriggodagaid geavaheami ja dikšuma guvllolaš lágideami várás;

13) *bivdusovttadatárvvuin* bivdosa dahje bivdovuogi gorálaš bivdobeaktivuoda;

14) *giddodaga bivdusovttadatmeriin* giddodahkii gullevaš bivdorievtti viidodaga dihto čáhceguovllus;

15) *orru bivdosiin* ovttá sadjái bivddu várás luitojuvvon guollebivdosa, dego fierpmi, liinna ja eará áŋkorbivdosa, mearddi, guollehehke ja eará dahppanbivdosa;

16) *giddes bivdosiin* buođu ja bivddu várás oaivvilduvvon eará bissovašlágan rusttega;

17) *gávppálaš bivdduin* doaimma, mas guolli bivdojuvvo vuovdinulbmiliin dahje mas bivdojuvvon guolit dahje oassi dain vuvdojuvvojit;

18) *gávppálaš bivdiin* lunddolaš dahje juridihkalaš persovna, mii lea merkejuvvon registarii, mii dollojuvvo dain olbmui, geat jođihit gávppálaš bivdodoaimma;

19) *astoáiggebivdduin* lusta- ja ruovttudár-bobivddu;

20) *ruovttuiduhttingilvimiin* dakkár guolledahje reabbášlája dahje guolledahje reabbánáli gilvima čáhceguvlui, mii ii leat leamaš doppe ovddežis;

21) *sierraákkat bivdoovduiguin* giddodatčohkkenlága (554/1995) 2 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon giddodahkii gullevaš oktasaš dahje priváhta ovdduid, maid vuodul giddodaga eaiggát oažžu bivdit muđui go čáhceguovllu oamasteami dahje osolašvuoda vuodul nuppi oamastan čáhceguovllus (*erenomáš bivdoovdoguovlu*) dahje geavahit erenomáš bivdosaji, dego luossa- dahje čuovžabuodu dahje dáidda buohtastahtti buođđosaji, golgadansaji, fierbmesaji dahje eará sullasaš bivddu várás oaivvilduvvon čázádatasaji (*erenomáš bivdosadji*);

22) *bivdonjuolggadusain*:

a) Suoma ja Ruota gaskkas dahkkojuvvon rádjejohkasoahpamuša (SopS 91/2010) ja dasa gullevaš bivdonjuolggadusa;

b) Suoma ja Norgga gaskkas dahkkojuvvon Deanu guolástanbire oktasaš bivdonjuolggadussoahpamuša (SopS 94/1989) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa; ja

c) Suoma ja Norgga gaskkas Njávánjoga guolástanguovllus dahkkojuvvon guolástansoahpamuša (SopS 17 ja 18/1978) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa.

2 lohku

Bivdoriekhti ja bivdui vuoigadahtti sierra lobit

5 §

Bivdoriekhti čáhceguovllu oamasteami vuodul

Vuoigatvuohta bivdit ja mearridit bivddus gullá čáhceguovllu eaiggádii, jos maŋnelis dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo.

Oktasaš čáhceguovllu osolaš oažžu bivdit čáhceguovllus nu, go oktasaš čáhceguovllu osolašgoddi mearrida.

Čáhceguovllu eaiggát oažžu bivdit čáhcelága 1 logu 5 §:s oaivvilduvvon čáhceguovllu ráji olggobeale dulveguovllus, go dat lea čázi vuolde.

6 §

Sierraákkat bivdoovddut

Dakkár giddodaga, masa gullet sierraákkat bivdoovddut, eaiggát oažžu ovdui gullelaš vuogi mielde bivdit ja mearridit bivddus.

7 §

Oktasaš bivdorievttit

Buohkat ožžot nuvtta oaggut ja bilket sihke bivdit sallida ovttain stákkuin duorgogeahčái giddejuvvon áŋkoriiguin, mat lihkahallojuvvojit vulos-bajás.

Buohkain, geat leat máksán guolástusdikšunmávssu, ja buot vuollel 18-jahkásaš ja 65 jagi deavdán olbmui lea vuoigatvuohta vuoigatvuohtii. Guolástusdikšunmávssus ja dan máksimis mearriduvvo 9 logus.

Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon vuoigatvuohtat eai guoskka johtiguollečázadagaid guoika- ja rávdnjesajiide, eaige daidda čáziide, main bivdu lea eará njuolggadusa vuodul gildojuvvon. Oaggun-, bilken- ja vuoggabivdogilvvuid ja eará sullasaš lágiduvvon dilálašvuodaid várás galgá oažžut bivdorievtti hálddašeaddji lobi.

Dat, mii ovdalis 1—3 momeanttas mearriduvvo, heivehuvvo maiddá stáhtačáziin.

8 §

Bivdu ekonomiijaavádagas ja oktasaš čáhceguovllus

Suoma ekonomiijaavádagas ja oktasaš čáhceguovllus mearas buohkain, geat leat máksán guolástusdikšunmávssu ja buot vuollel 18-jahkásaš ja 65 jagi deavdán Eurohpá ekonomiijaguvlui gullelaš riikka riikkavuložiin lea vuoigatvuohta astoáiggebivdui. Ovdalis oaivvilduvvon guovlluin Supmii registrerejuvvon gávppálaš bivdis leat vuoigatvuohta gávppálaš bivdui.

Eurohpá Uniovnna lahttoriikkaide registrejuvvon bivdofatnasiin lea oktasaš guolástuspolitihkki guoskevaš EU:a láchka-mearrádusain mearriduvvon vuoigatvuohta gávppálaš bivdui Suoma ekonomiijaavádagas ja guovllučáziin.

Jos gávppálaš bivdodárbu dan gáibida, de Meahciráddehus sáhtá láigohit gávppálaš bivdá Suoma ekonomiijaavádagas dahje oktasaš čáhceguovllus luosa dahje guvžžá bivdosaji mearas. Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon bivdoriekhti ii leat fámus dán bivdosajiin.

Bivdorievttis ja bivdolobiin oktasaš čáhceguovllus mearrida Meahciráddehus nu, ahte váldá vuhtii guolleriggodagaid riikkadási dikšunplánaid.

9 §

Stáhta priváhta bivddut

Stáhta priváhta bivddut doalahuvvojit stáhtas doppe, gos stáhta lea daid ovdežis hálddašan ja hálddaša ainge. Stáhta priváhta bivdduid geavaheamis mearrida Meahciráddehus.

Dárkilet njuolggadusaid stáhta priváhta bivdduid geavaheamis sáhtá addit Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul, goas galget vuosttažettiin váldojuvvot vuhtii 88 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon jovkui I gullelaš gávppálaš bivdiid ovddut.

10 §

Vuoigatvuohta Davvi-Lappi bivdolohipi

Olbmos, gean ruovttugiieldalága (201/1994) 2 §:s oaivvilduvvon ruovttugiielda lea Eanodat, Anár dahje Ohcejohka, lea vuoigatvuohta oažžut Meahciráđdehusas nuvtá lobi bivdui ovdalis namuhuvvon gielddaid rájiid sisa gullelaš stáhtačáziin.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon lohpi lea persovnnalaš ja dat addojuvvo guhkimustá golmma jahkái hávil. Lohpi ii guoskka Deanu ja Njávánjoga čázadaga luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide, Doallánjoga ja Báhcaveaji čázadagaid luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide iige Duortnoseanu ja Ovnesjoga čázadagaid luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide, maidda guoskevaš siera lobiid stáhtačáziide mieđiha Meahciráđdehus.

Dárkilet njuolggadusaid ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon lobiid addimis ja geavaheamis sáhtá addit Eana- ja meahcedoallooministeriija ášahusa vuodul.

11 §

Bivdorievtti láigoheapmi

Bivdorievtti hálddašeaddji sáhtá láigohit bivdorievtti doaisttázii dahje mearreáigái. Bivdorievtti láigosoahpamuš galgá dahkkojuvvot čálalaččat. Láigolaš ii oaččo láigohit bivdorievtti dahje oasi das ovddosguvlui, iige luohpadit láigoguvlui guoskevaš bivdolobiid goalmádii, jos bivdorievtti láigosoahpamušas ii leat nuppeláhkai sohppojuvvon.

Láigoaddi sáhtá burgit bivdoriektái guoskevaš láigosoahpamuša, jos láigolaš láigoaddi muittuhusas fuolakeahtá geavaha boastut iežas bivdorievtti, ii mávsse láiggu dahje muđui jámma rihkku soahpamušii dahje dán láhkii vuodđuduvvi geatnegasvuodáid.

Stáhtačáziid láigoheamis bivddu várás sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahcedoallooministeriija ášahusa vuodul.

12 §

Osolašgotti osolačča mieđihan bivdolohipi

Oktasaš čáhceguovllu osolaš sáhtá eará osolaččaid guorruseami haga addit nubbái lobi bivdit osolažžii alccesis gullelaš bivdorievtti vuodul. Jos lohpi bistá badjel jagi dahje jos lohpi guoská 4 §:a 22 čuoggás oaivvilduvvon ráđjehokasoahpamušaid bivdonjuolggadusaid heivehanguovlluide dahje ráđjejogaid oalgečáziide, de dat galgá addojuvvot čálalaččat ja das galgá ortniidan osolašgotti siste dahkkojuvvot almmuhus osolašgoddái.

Oktasaš čáhceguovllu osolaš galgá 1 momeanttas oaivvilduvvon bivdolobi attedettiin fuolahit das, ahte lohpeoažžu ii mana bivddus badjel osolažžii gullelaš bivdorievtti alimusmeari.

13 §

Guvllolaš lohpi gávppálaš bivdui

Guolleriggodagaid bistevas buvttadeami ja ávkinatnima ja geavahan- ja dikšunplána ollašuvvama dorvvastan dihte ELY-guovddáš sáhtá mieđihit gávppálaš bivdái guhkimustá viđa jahkái lobi gávppálaš bivdui, jos:

- 1) čáhceguovlu heive geavahan- ja dikšunplána mielde bures gávppálaš bivdui;
- 2) čáhceguovllu guollenáliid dilli addá vejolašvuoda gávppálaš bivdui;
- 3) lohpeohcci ii leat ieš iige guolledoalloguovllu doarjaga vuodul beassan bivdorievtti hálddašeaddjiiguin ovttamielalašvuhtii čáhceguovllu geavaheamis gávppálaš bivdui; ja

4) gávppálaš bivdu ii čuoze mearkašahttiláhkai guovllu gáddeeaiggádiidda dahje hálddašeaddjiide dahje guovllu eará geavaheapmái.

ELY-guovddáš galgá dán lobis mearridit bivdui lobálaš guovlluid, lobálaš bivdosiid, bivdduvuloš guollešlájaid, lobálaš bivdoáigiid ja dárbbu mielde lobálaš alimussállaša. Dasa lassin lobis sáhtá mearriduvvot, mo gávppálaš bivdi galgá almmuhit iežas sállaša.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon lobi ii oaččo mieđihit, jos lobi vuodul dáhpáhuvi bivdu čuožášii menddo sakka bivdorievtti

hálddašeaddji vejolašvuhtii atnit ávkin iežas bivdorievtti dahje jos dat dagahivččii eará mearkašahtti heajos váikkuhusaid.

ELY-guovddáža lohpearrádus galgá váldojuvvot vuhtii nuppástusohcamis fuolakeahtá.

14 §

Buhtadusa máksin gávppálaš bivddus bivdorievtti hálddašeaddjiide

Gávppálaš bivdi galgá, go lea ožžon 13 §:s oaivvilduvvon lobi, máksit guđege kaleandarjagis bivdorievtti hálddašeaddjiide lobis mearriduvvon bivdosiid mielde, ELY-guovddáža doaibmaguovllu geavahan- ja dikšunplánain meroštallon govtolaš mávssuid buhtadussan čáhceguovllu geavaheamis gávppálaš bivdui.

15 §

Vuoruheapmi lobi mieđiheamis gávppálaš bivdui

Jos lobi dihto čáhceguvlui ohcet eanet gávppálaš bivdit go guovllu guollenáliid dili vuodul lobiid sáhtá mieđihit, de ELY-guovddáš sáhtá vuoruhit lohpeoažžumis daid lohpeohcciid, geat gullet 88 §:a 1 momentas oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui I ja geain lea juo ovdal leamaš lohpi gávppálaš bivdui seamma čáziin dahje daidda guoskevaš čáziin.

16 §

Lohpeevttuid rievdadeapmi ja lobi eretgeassin

ELY-guovddáš galgá čuovvut ja gozihit 13 §:a vuodul addojuvvon lohpeevttuid ollašuvvama.

ELY-guovddáš galgá rievdadit lohpeevttuid, jos:

1) lohpeguovllu dilálašvuodát leat lobi mieđiheami manjá mealgat nuppástuvvan nu, ahte lohpeevttuid mielde mearriduvvon bivdu ii sáhte nuppástuvvan dilálašvuodaid dihte šat suovvat; dahje

2) lobis oaivvilduvvon bivdu ii šat deavdde geavahan- ja dikšunplánas daddojuvvon gáibádusaid.

ELY-guovddáš galgá geassit eret lobi, jos lohpehálddašeaddji jámma guođá mávssekeahhtá 14 §:s oaivvilduvvon mávssuid, ja mealgat dahje jámma rihkku ášahuvvon lohpeevttuid dahje dán lága njuolggadusaid. Lohpi sáhtá gessojuvvot eret maiddái dalle, jos lohpehálddašeaddji ii ELY-guovddáža fuopmášahttimis ja váruhusas fuolakeahtá heaitte rihkkumis dán lága njuolggadusaid dahje mávsse mávssekeahhtá báhcán mávssuid govtolaš áiggi sisa váruhusa adimimis.

17 §

Gávppálaš bivdi vuoigatvuohta stáhtaeatnama atnui

Gávppálaš bivdis, guhte gullá 88 §:s oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui I, lea stáhtii gullelaš mearragáttiin, -sulluin ja -boaduin (mat eai leat várrejuvvon eará atnui) vuoigatvuohta láigohit eatnama hálddašeaddji eiseválddi čujuheami mielde ja dan nannen govtolaš eavttuiguin bivddus dárbbášlaš vurkkodansajiid ja bivdosiid goikadansaji sihke gávppálaš bivdu várás vealtameahttun gaskaboddosaš orrunsaji.

18 §

Guvllolaš lohpi bivdoahpistandoibmii

Bivdoturisma doaibmavejolašvuodaid dorvvastan dihte ELY-guovddáš sáhtá mieđihit oppa doaibmaguovlui dahje dan oassái guoskevaš lobi lágideat bivdoturismadilálašvuodaid, maida oassálastet eanemustá guhhta bivdi hávil ja main oggojuvvo, bilkejuvvo dahje bivdojuvvo vuokkain. Lohpi galgá ohccojuvvot čálalaččat ja dan sáhtá mieđihit, jos guollenáliid bistevas ávkinatnin addá dasa vejolašvuoda. Lohpi sáhtá leat fámus guhkimustá vihtta jagi hávil.

ELY-guovddáš galgá lobis ášahit guvllolaš bivdoráddjehusaid dahje beaiveguovdasaš sálašeriid, jos guolledollui guoskevaš bealit dahje guovllu guollenáliid dilli dan gáibidit. ELY-guovddáš galgá bivdit iežas doaibma-

guovllu guolledoalloguovlluin jahkásaččat cealkámuša guvllolaš bivdoráddjehusaid ja beaveguovdasaš sálašeriid ásaheapmái váikueaddji beliin.

ELY-guovddáš sáhtta geassit eret lobi, jos lohpehálddašeaddji mealgat rihkku ásaheavvon eavttuid iige ELY-guovddáža fuopmášahttimis ja várufusa fuolakeahtta heaitte eavttuid rihkkuma.

Bivdoturismmain bargi fitnodatolmmoš galgá, go lea ožžon lobi, máksit kaleanddarjagis stáhtii 100 euro sturrosaš guolástusdikšunmávssu.

3 lohku

Guolledoalu organisašuvnnat ja daid doaimmat

19 §

Guolledoalloeiseválddit

Stáhta guolledoalloeiseválddiide lohkkovit Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke dat ELY-guovddážit, maidda guolledoalloáššit gullet.

Dasa lassin dán lágas sierra mearriduvvon guolledoallohálddahusa eiseváldedoaimmaid dikšuba Meahciráddehus ja Luondduriggodatguovddáš sihke bivdogoziheami hárrái 99 §:s namuhuvvon eiseválddit ja bivdogoziheaddjit.

ELY-guovddáža dán lága vuodul dahkan mearrádusa ja ášši gieđahallamii guoskevaš áššegirjiid sáhtta vuolláičállit mašinnain.

20 §

ELY-guovddáža doaimmat

ELY-guovddáš galgá:

1) fuolahit stáhtii gullevaž guolledoallohálddahusas;

2) gozihit oktasaš guolledoalloáššiid ja ovddidit bistevaž bivddu ja guolleriggodagaid dikšuma;

3) addit áššedovdiveahki guolledoalloguovlluide;

4) gozihit ahte guolledoalloguovllut doibmet lága ja njuolggadusaideaset ja geavahanja dikšunplána mearrádusaid mielde ja dev-

det daidda gullevaž doaimmaid ja galgá njulgegohtet váilevažvuodaid ja heajos beliid.

5) stivret ja gozihit rávvenbarggu, mii dahkkojuvvo stáhta ruđaguin;

6) gieđahallat oktavuodadoallamii guoskevaž áššiid guolledoalloeiseválddiid ja guolledoalloguovlluid gaskkas; ja

7) dikšut eará doaimmaid, mat dasa leat dán lágas mearriduvvon.

Bivdogozihanáššiin ELY-guovddáš sáhtta doaimmat oppa riikkas eiseválddi virgeveahkkebivdaga vuodul.

21 §

ELY-guovddáža doaimmaváldi ekonomijaavádagas

ELY-guovddáži gullevaž doaimmain fuolaha Suoma ekonomijaavádagas dat ELY-guovddáš, man doaimmaguovllu siste guoskevaž oassi ekonomijaavádagas lea. ELY-guovddážiid doaimmaguovlluid gaskasaš ráji gehččet joatkašuvvat guovllučáziid olgoráji rájes njuolggá ekonomijaavádaga olgoráji duohká.

22 §

Guolledoalloguovlojuohku

Čáhceguovllut juhkkovvojit daid oamastangaskavuodain ja hálddahuslaš rájiin beroškeahtta guolledoalloguovlluide. Guolledoalloguovlu čohkiida guolledoalu dáfus doarvái viiddis oktilaš guovllus. Guolledoalloguovlui gullevaž guovllu meroštaladettiin galgá erenoamážit váldit vuhtii johttiguliid eallinjođu, bivddu vuogas lágideami, golgan-guovlojuogu ja čáhceguovlluid juogu čáziid-dikšuma ja mearradikšunlágidanlágas (1299/2004) oavvilduvvon čáziiddikšun-guovlluide ja mearradikšunguovlui.

Guolledoalloguovlojuohku ii guoskka oktasaš čáziide mearas dakko bokte go guolleriggodagaid bistevaž geavaheapmi ja dikšun ii gáibit guovllu laktima guolledoalloguovlojuohku.

Guolledoalloguovlluid eatnandiedalaš rájiid nanne ELY-guovddáš 33 §:s oavvilduvvon guvllolaš guolledoalu ovttasbargojo-

ganisašuvnna, mas lea vuoigatvuohta guovtte ovddasteaddjái.

Sierraákkat bivdoovdduid hálddašeaddjiin lea vuoigatvuohta oktasaščoahkkimis ovttá oktasaš ovddasteaddjái.

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis leat gudege uhcimustá 1 000 hektára čáhceguovloopmodaga ovddasteaddjis golbma jiena, uhcimustá 500 muhto vuollel 1 000 hektára čáhceguovloopmodaga ovddasteaddjis guokte jiena ja eará lahtuid ovddasteaddjis okta jietna. Registrerejuvvon guvllolaš ovtastusain, maid ulbmilin lea ovddidit birasdahje luonddusuodjaleami ja maid njuolggadusaid mielde ášahuvvon doaibmaguovllus guolástanguovlu dahje oassi das lea, lea vuoigatvuohta ovttá ovddasteaddjái. Sámiid ruovttuguovllus maiddái Sámedikkis lea guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis vuoigatvuohta ovttá ovddasteaddjái, geas lea čoahkkimis mieldeorrun- ja hállanriekti muhto ii jienastanriekti.

Guolledoalloguovlu oažžu bovdet oktasaščoahkkimii áššedovdiid, geain lea čoahkkimis mieldeorrun- ja hállanriekti.

26 §

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima doaimmat

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkim:

- 1) vällje stivrra;
- 2) mearrida ruhtadoallooahpaheami nanemis ja vástofridjavuođa miediheamis stivrii;
- 3) nanne jahkásaš doaibma- ja ruðaid-geavahanplána ja jagi guhkibun oavvilduvvon doaibmaplána;
- 4) nanne evttohusa geavahan- ja dikšunplánan;
- 5) nanne evttohusa guolledoalloguovllu njuolggadussan;
- 6) nanne buhtadusruðaid juohkima čáhceguovllu eaiggádiidda;
- 7) mearrida guolledoalloguovlui máhcahuvvon buhtadusruðaid geavaheamis;
- 8) mearrida oktasaščoahkkima, stivrra ja doaibmajodiheaddji mearrádusa njulgemis.

27 §

Guolledoalloguovllu stivrra ja dan doaimmat

Guolledoalloguovllu stivrii gullet uhcimustá čieža lahtu. Stivrra lahtu doaibmabadjá lea golbma jagi. Stivrra lahtuin välljejuvvo jahkásaččat goalmmádas.

Guolledoalloguovllu stivra galgá:

- 1) válmmaštallat áššiid, mat galget gieðahallot oktasaščoahkkimis, ja ollašuhttit mearrádusaid;
 - 2) ollašuhttit geavahan- ja dikšunplánii gullevaš doaimmaid ja dieðihit plána ulbmiliid ollašuvvamis;
 - 3) addit diehtun mearrádusaid;
 - 4) lágídit bivdogozihandoaimmaid dikšuma; ja
 - 5) nammadit ja earuhit doaibmajodiheaddji.
- Guolledoalloguovllu njuolggadusain sáhtta stivrii 2 momeantta mielde gullevaš doaimmaid, earret čuoggás 5 oavvilduvvon doaimmaid, sirdit doaibmajodiheaddjái.

28 §

Doaibmajodiheaddji doaimmat

Doaibmajodiheaddji dikšu guolledoalloguovllu beaivválaš hálddahusa stivrra rávva- giid ja mearrádusaid mielde. Doaibmajodiheaddjis lea guolledoalloguovllu nammačál- linriekti.

Doaibmajodiheaddji vástida das, ahte guolledoalloguovllu ruhtadoallu lea lága mielde lágíduvvon ja ruðaiddikšun luotahahttilá- kai ordnejuvvon. Doaibmajodiheaddji galgá addit stivrii ja dan lahttui dárbbášlaš dieðuid stivrra doaimmaid dikšun dihte.

Doaibmajodiheaddji oažžu leat mielde stivrra čoahkkimis ja geavahit doppe hállanválddi, vaikko ii livččege stivrra lahttu, jos stivra ii mearrit nuppeláhkai.

Doaibmajodiheaddjis lea vuoigatvuohta nuvtá oažžut teknihkalaš geavahanokta- vuoda bokte dieðuid Eanamihtidanlágádusas, jos dát dieðut galget ožžojuvvot bivdogozi- heami lágideami dahje vuoggabivddus čog- gon ruðaid ja juohkima várás.

29 §

Doaibmaorgána lahtuid ja doaibmaolbmuid vástu

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttu ja doaibmaolmmoš galgá almmolaš hálddahušdoaimma divššodettiinis čuovvut hálddahušlága (434/2003), giellalága (423/2003), sámi giellalága (1086/2003) ja eiseválddiid doaimma almmolašvuoda birra addojuvvon lága (621/1999).

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttui ja doaibmaolbmui heivehuvvojit rihkusvuoi-gatvuodalaš virgevástui guoskevaš njuolggadusat dalle, go sii almmolaš hálddahušdoaimma divššodettiinaset geavahit almmolaš válddi.

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttu ja doaibmaolbmo almmolaš hálddahušdoaimma dikšumis šaddan vahága buhttemis lea fámus, mii almmolaš servoša ja virgeolbmo buhttenvásttus ja virgedoaimmas šaddan vahága buhttemis mearriduvvo vahát-buhttenlágas (412/1974).

30 §

Guolledoalloguovllu njuolggadusat

Guolledoalloguovllu njuolggadusain galgá namuhit:

- 1) guolledoalloguovllu nama ja dan hálddahuš ruovttubáikki ja deháleamos osiid dain čáziin, mat gullet guolledoalloguovlui;
- 2) mo ovddasteaddjit guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimii vállejuvvojit;
- 3) goas guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimat galget dollojuvvo;
- 4) mo guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimat bovdejuvvojt čoahkkái ja mo áššit gieđahallojit;
- 5) mo stivrra lahtuid doaibma ja áššiid gieđahallan lea lágiduvvon;
- 6) mo áššegirjjit guolledoalloguovllu beales vuolláičállojuvvojit;
- 7) guolledoalloguovllu doaibmaolbmuid, dáid doaimmaid ja doaibmabaji ja mo sii váldojuvvojit doibmii;
- 8) ruđaid geavaheami ja ruhtadoalu ákkaid;
- 9) diehtunaddimiid čađahanvuogi; ja

10) guolledoalloguovllu doaimma dáfus dárbbalaš eará áššiid.

Njuolggadusaid válmmaštallá guolledoalloguovlu ja nanne ELY-guovddáš.

31 §

Ruhtadoallu ja ruhtadoallogdárkkisteapmi

Guolledoalloguovllu ruhtadoallobadji lea kaleanddarjahki. Guolledoalloguovlu galgá luohpadit jahkásaččat čilgehusa doaimmastis ELY-guovddáži. Čilgehusas galget leat mielde dieđut mávssolaš dáhpáhusain ruhtadoallobaji áigge ja dan nohkama maŋŋá, árvoštallan boahtevaš ovdáneamis sihke čielggadus geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuvvamis.

Dán guovllu ruhtadoallogeatnegasvuhtii, ruhtadollui ja ruhtadoallogoahpaheapmái heivehuvvo ruhtadoallogdárkkisteapmi (1336/1997).

Guolledoalloguovlu lea geatnegahtton doaimmahit jahkásaččat ruhtadoallogdárkkisteapmi. Ruhtadoalu dárkkisteapmái heivehuvvo ruhtadoallogdárkkistanláhka (459/2007).

Ovdalis 1 momeanttas oaiuvilduvvon čilgehusas ja dan sisdoalus sáhtá mearridit dárkkileappot Eana- ja meahccedoalloministerija ášahusa vuodul.

32 §

Guolledoalloguovllu doaimma goziheapmi

ELY-guovddáš goziha iežas doaibmaguovllu guolledoalloguovlluid doaimma. ELY-guovddáži lea vuoigatvuohta oážžut guolledoalloguovllus ja ruhtadoalu dárkkisteaddjiin, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, goziheami dáfus dárbbalaš dieđuid, áššegirjjiid ja čielggadusaid. Guolledoalloguovllus goziheami várás ožžojuvvon dieđuid ii oáččo almmuhit olggobealeolbmui iige geavahit eará ulbmiliid guolledoalloguovllu lobi haga. Guolledoalloguovlu galgá almmuhit ELY-guovddáži iežas stivrra ságadoalli, várságadoalli ja doaibmajodiheddji namaid ja okta-vuodadieđuid.

Jos guolledoalloguovlu lea eanet go ovttá ELY-guovddáža doaibmaguovllus, de guolledoalloguovlui guoskevaš áššit gieđahallojit

dan ELY-ealáhusguovddázis, man doaibmaguovllus eanaš oassi guoskevaš guolledoalloguovllu čáhceviidodagas lea.

33 §

Guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavku

ELY-guovddáš ásaha iežas doaibmaguvlui guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavkkuid veahkehit guovllu guolledoalloássiid dikšumis, oainnuid oktiiheiveheamis ja dutkandieduid ávkinatnimis. Ovttasbargojoavku ásahuvvo viđa jahkái hávil ja dasa gullet guolledoalloguovlluid, guolledoallo- ja birasorganisašuvnnaid, dutkamuša, hálddahusa, eanegottiid lihtuid sihke sámiiid ruovttuguovllus Sámedikki ovddasteaddjit.

Ovttasbargojoavku doaibmá ELY-guovddáža geahču vuolde ja dat galgá dahkat evttohusaid ja árvalusaid bivddu lágideamis ja guollenáliid dikšumis. Ovttasbargojoavku árvoštallá geavahan- ja dikšunplánaid ja dain árvaluvvon geavahan- ja dikšundoaimmaid sihke dahká árvalusaid sierra guovlluid geavahan- ja dikšunplánain ja riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánain árvaluvvon doaibmabijuid oktiiheivehan dihte. Ovttasbargojoavku dahká ELY-guovddážii evttohusa iežas doaibmaguovllu guolledoalloguovlujuohkun.

4 lohku

Guolleriggodagaid geavaheami ja dikšuma plánen

34 §

Riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat

Guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma ollašuvvama sihkkarastin dihte dahkkojuvvojit dárbbu mielde riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat. Dikšunplána válmmaštallamis vástida Eana- ja meahcedoalloministeriija searválagaid Birasministeriijain. Dikšunplána nanné Eana- ja meahcedoalloministeriija.

Nannejuvvon riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat galget válđojuvvot vuhtii, go dahkkojuvvojit guvllolaš geavahan- ja

dikšunplánat ja ollašuttuojuvvo ja lágiduvvo bivdu oktasaš čáziin. Geavahan- ja dikšunplánaiguin ii oáččo váddudit riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaid ollašutti- ma.

35 §

Geatnegahttin geavahan- ja dikšunplána dahkan dihte

Guolledoalloguovlu galgá dahkat ja válđit atnui iežas doaibmaguvlui guoskevaš geavahan- ja dikšunplána, mainna dorvvastuvvo guovllu guolleriggodagaid bistevaš ja mánggabealat buvttadeapmi ja geavaheapmi ja biologalaš mánggahápmásašvuohta, ja ovddiduvvojit lustabivddu ja gávppálalaš bivddu doaibmavejolašvuodat.

36 §

Geavahan- ja dikšunplána dahkan

Guolledoalloguovlu dahká evttohusa iežas guovllu guolleriggodagaid geavahan- ja dikšunplánan. Geavahan- ja dikšunplána dagadettiin galgá válđit vuhtii guollenáliid geavaheapmái ja dikšumii eará láchka- mearrádušaid vuodul ásahuvvon gáibádušaid, guolleriggodagaid riikkadási dikšunplánaid ja dakkár guolleriggodagaid eará geavahan- ja dikšunplánaid, maid ollašuttimii plána sáhtášii váikkuhit.

Geavahan- ja dikšunplánas galget leat mielde:

1) vuodđodieđut čáhceguovlluid ja guollenáliid dilis;

2) plána bivddu ovddidandoaibmabidjun ja dáidda guoskevaš ulbmildilli ja evttohus lustabivddu oktilašlohpevuogádaga ovddidan dihte;

3) plána guollenáliid dikšundoaibmabidjun;

4) evttohus johttiguliid ja áitojuvvon guollenáliid eallinjođu ja eará biologalaš mánggahápmásašvuoda dorvvastan dihte dárbbášlaš doaibmabijuin;

5) evttohus bivddu dárbbášlaš guvllolaš muddendoaibmabidjun;

6) evttohus ruđaid, mat čoggojuvvojit guolástusdikšunmáksun ja geavahuvvojit eaiiggátbuhtadusaide, ossodaga juohkin dihte;

7) guolledoalu dáfus mearkkašahtti guovlluid ja gávppálaš bivdui ja bivdoturismii vuogas guovlluid mearrideapmi;

8) guđege gávppálaš bivdui vuogas guovllus gávppálaš bivdui heivvolaš bivdosiid mearrideapmi;

9) plána guolástandieđuid čuovvuma ja bivdogoziheami lágideami várás.

Dain áššiin, mat válđojuvvojit geavahan- ja dikšunplánii, sáhtta mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoallooministeriija ásahusa vuodul.

37 §

Geavahan- ja dikšunplána dohkkeheapmi

ELY-guovddáš dohkkeha geavahan- ja dikšunplána. Plána galgá dohkkehuvvot, jos dat:

1) lea dán lágas mearriduvvon gáibádusaid mielde dahkkojuvvon;

2) heive oktii riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaiguin iige váddut daid ollašuttima;

3) heive oktii eará geavahan- ja dikšunplánaiguin; ja

4) lea giedáhallon guvllolaš guolledoalu ovtasbargojoavkkus.

Go plána guoská sámiiid ruovttuguvlui, de plána sáhtta dohkkehuvvot dalle, jos 1 momanttas mearriduvvon ášši lassin sámediggelága (974/1995) 9 §:s mearriduvvon ráddádallangeatnegahttin čuvvojuvvo.

ELY-guovddáš sáhtta máhcahit evttohusa geavahan- ja dikšunplánan guolledoalloguvlui ođđasit válmmaštallanláhkai, jos evttohus ii deavdde dohkkehaneavttuid.

Jos guolledoalloguovlu ii daga evttohusa mearreáiggis dahje ii evttohusa máhcaheamis fuolakeahtta daga dohkkehahtti evttohusa, de sáhtta geavvat nu ahte ELY-guovddáš ii mávsse guolledoalloguvlui 82 §:a 1 momantta 2 čuoggás oaivvilduvvon ruđaid, dassáigo dohkkehahtti evttohus lea doaimmahuvvon ELY-guovddáži.

ELY-guovddáš sáhtta ollašuttit guolledoalloguovllu evttohusaid dárbbášlaš guvllolaš muddendoaimbidjun nu, ahte ráddje bivdu guovllus plána dohkkehanmearrádusastis

53, 54 ja 57 §:s ja 67 §:a 4 momanttas ja 71 §:a 3 momanttas mearriduvvon doaibmafápmudusaidis mielde.

38 §

Geavahan- ja dikšunplána guston ja rievdeheapmi

Geavahan- ja dikšunplána lea fámus guhkimustá logi jagi dan dohkkeheami rájes. Jos ođđa plána ii leat dohkkehuvvon ovdalگو boares plána lea heaitán gustomis, de boares plána lea fámus dassáži go ođđa plána lea bohtán fápmui.

Jos guolledoalloguovllu guollenáliid dilli lea plána gustodeittiin nuppástuvvan dan mađe ollu ahte plána ollašuttin ii deavddáži šat dasa ásahuvvon ulbmiliid, de guolledoalloguovlu galgá bargagoahtit plána rievdadan dihte. Evttohusa plána rievdadan dihte sáhtta dahkat plána dohkkehan ELY-guovddáš dahje guolledoalloguovlu ieš.

Plána rievdadanevttohus galgá ovdanbuktot dohkkehanláhkai ELY-guovddáži, mii dohkkeha nuppástusaid plána oassin 37 §:s mearriduvvon meannudeami mielde.

Evttohus ođđa plánan galgá ovdanbuktot dohkkehanláhkai ELY-guovddáži mañimustá guhtta mánotbaji ovdalگو gustojeaddji plána gustonáigi lea nohkan.

39 §

Geavahan- ja dikšunplána ollašuttima goziheapmi

ELY-guovddáš goziha ahte guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána ollašuttujuvvo. Jos guolledoalloguovlu healbada plána ollašuttima nu, ahte dat čuoheá guollenáli dahje -šlájá ceavzilvuhtii, de ELY-guovddáš sáhtta leat mávssekeahhtá guolledoalloguvlui 82 §:s oaivvilduvvon ruđaid gitta dassái, go ollašuttindoaimmat leat álgguhuvvon.

40 §

Geavahan- ja dikšunplána ollašuttin ja čuovvun

Guolledoalloguovllu guolleriggodagaid geavaheapmi ja dikšun galgá lágiduvvot dohkkehuvvon geavahan- ja dikšunplána mielde. Guolledoalloguovlu ja bivdorievtti hálddašeaddjit vástidit plána ollašuttimis dakko bokte go plána ollašuttin daidda guoská. Eiseválddit galget váldit doaimmainis vuhtii guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána guolleriggodagaid geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš oppalaš perspektiivvaid.

ELY-guovddáš galgá guđa mánotbaji sisa plána dohkkeheamis almmuhit plánas gieldda lávvaplánemis vástideaddji eiseváldái. Dasa lassin Eana- ja meahccedoalloministerijai galgá almmuhit plánii gullelaš muddendoaimbidjoevttohusain, mat gáibidit lánka-mearrádusaid rievdadeami dahje main lea váikkuhus riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaid dahkamii ja ovddideapmái.

Guolledoalloguovlu, ELY-guovddáš ja guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavku čuvvot plána ollašuttima váikkuhusaid ja ulbmiliid ollašuvvama. ELY-guovddázis lea, jos bivdojuvvo, vuoigatvuohta oažžut guolledoalloguovllus dieđuid plána ollašuvvamis.

5 lohku

Bivddu lágideapmi

41 §

Bivddu lágideapmi

Bivdu galgá lágiduvvot geavahan- ja dikšunplána mielde.

Bivddu lágideamis vástida bivdorievtti hálddašeaddji.

Jos oktasaš čáhceguovllus leat sierraákkat bivdoovddut, de daid osolašgiddodagaid eaiggádat ja čáziid osolaččat galget fuolahit bivddu lágideamis searválagaid.

42 §

Osolašgotti bivdorievtti juohkin

Vuoigatvuohta osolašgotti čáziid atnui mearrašuvvá bivddusovttadagaid vuodul. Bivddusovttadagaid juogedettiin galgá váldit vuhtii oktasaš čáhceguovllu osolaččaid ja earáid, geain lea vuoigatvuohta bivdit namuhuvvon čáziin.

Jos guollečáziid geavaheamis ii osolašgottis nuppeláhkai mearriduvvo, de bivddusovttadagat juohkásit oktasaš guollečáziid osolaččaid gaskkas sin čáhceossodagaid mielde. Osolašgotti sáhtta addit dárkilet mearrádusaid osolaččaide gullelaš bivdorievtti geavaheamis.

43 §

Bivdorivttiid oktiiveheapmi erenoamáš bivdoovdoguovllus

Jos sierraákkat bivdoovddu ášahettiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de oktasaš čáhceguvlui gullelaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása oktasaš guovllu osolašgiddodagaid ja sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodagaid gaskkas nu, ahte sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodaga bivdosiid alimusmearri lea seammá go dakkár oktasaš čáziid osolašgiddodaga bivdusovttadatmearri, mii dáluid vearuhanákkain mearriduvvon vearrologu vuodul vástida sturrodaga dáfus giddodaga, masa gullá sierraákkat bivdoovdu. Dat, mii ovdalis mearriduvvo, heivehuvvo maiddá osolašgoddái gulateahtes čáhceguvlui.

Jos sierraákkat bivdoovddu ášahettiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de stáhtačáziide gullelaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása nu, ahte bealli bivdoovdoguovllu bivdeáš bivddu alimusmearis gullá stáhtii ja bealli sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide earret Anárjávri, mas stáhtii gullet guokte goalmádasa ja sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide okta goalmádasa bivdeáš bivddu alimusmearis.

Jos erenoamáš bivdoovdoguovlui stáhtačáziin gusket moanat sierraákkat bivdoovddut, de sierraákkat bivdoovdduid oso-

lašgiddodagaide gullelaš bivdoriekti juohkása daid gaskkas dáluid vearuhanákkain mearriduvvon vearrologuid mielde ja guđege dálui gullelaš osolašgiddodagaid gaskkas dan mielde go guhtege osolašgiddodat lea ožžon ossodaga oktasaš ovdui.

44 §

Bivdorivttiid oktiiheiveheapmi erenoamáš bivdosajis

Sierraákkat bivdoovdu mielde ásahuvvon bivdoriekti erenoamáš bivdosajis gullá dušše sierraákkat bivdoovdu osolašgiddodagaide, jos ii leat nuppeláhkai mearriduvvon sierraákkat bivdoovdu ásahettiin. Čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta erenoamáš bivdosajis maiddá eará bivdui, jos dat ii mearkašahhtiláhkai čuoze sierraákkat bivdoovdu geavaheapmái. Go bivdoovdu gullá moanaide giddodagaide, de bivdoriekti daid gaskkas juohkása ossodagaid sturrodaga mielde.

Erenoamáš bivdosadjái guoskevaš bivdorievttit osolašgiddodagaide mearriduvvo daid ollislaš bivdusovttadatmearmi nu, ahte veardádallojuvvo bivdosajis fitnašuvvi sálašmearmi oppa sálašmearrái dain čáziin, maidda bivdoovdu gullá.

45 §

Bivddu lágideapmi stáhtačáziin

Stáhtačáziin 41 §:s oaivvilduvvon doaimmain fuolaha Meahciráđdehus. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain Meahciráđdehus galgá jahkásaččat bivdit cealkámuša bivddu lágideamis ja bivdolobiid mieđihanprinsihpain meahceráđdehuslága (1378/2004) 20 §:s oaivvilduvvon ráđđádallangottis.

Bivddu lágideamis stáhtačáziin sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahcedoaloministeriija ásahusa vuodul.

6 lohku

Bivddu stivren ja ráddjen

46 §

Gildojuvvon bivdovuogit ja bivdoneavvut

Čuovvovaš bivdovuogit ja bivdoneavvut leat gildojuvvon bivddus:

1) bávkalemiin dahje eará vuogi mielde áigáiožžojuvvon deaddobárru;

2) bissut;

3) jorggisteaddji, mirkkolaš dahje muđui čázi bilideaddji ávdnasat;

4) šleađgarávdnji;

5) áŋkora njahpasteapmi guollái olggo-bealde;

6) hárset, skohtal dahje sullasaš dearri, roahkki dahje geahčedinga sihke bivdu dola dahje čuovgga vehkiin hoavain johttiguollečázadaga jogas, guoika- ja rávdnesajiin cuoŋománu 15. beaivvis miessemánu 31. beaivái earáge čáziin;

7) johttiguollečázadaga guoika- ja rávdnesajiin oaggun, bilken ja hárrelávddiin bivdu;

8) fierbmi, mii rievdá rávnnji mielde dahje gesso fatnasa maŋis;

9) eará bivdosat ja rusttegat sihke bivdovuogit, mat dárbbasmeahttumit vahágahttet dahje goddet guliid dahje čuhcet guollenáli seailumii dahje leat vahátlaččat luonddu mánggahápmásašvuhtii.

Gildojuvvon bivdoneavvuid ii oaččo vurkkodit bivddu várás oaivvilduvvon fievrus dahje doallat dastán sadjosis bivddu várás. Meahcebivddu várás oaivvilduvvon bissu oažžu goittotge fievrridit.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gildojuvvon bivdovugiin ja bivdoneavvuin, gildojuvvon bivdosiid ráhkadusas sihke árppus godđojuvvon bivdosiid galljodagas ja bivdosiid eará iešvuodaid mih tideamis.

47 §

ELY-guovddáša spiehkastatlohpi

ELY-guovddáš sáhtá sirdingilvima, guollešaddandoaimma, dutkanbargguid, bivdovieruid doalaheami, guolledoallogeatnegaht-

timiid ollašuttima dahje guolleriggodagaid eará geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš ulbmila várás ákkastallon siva dihte mieđihit spiehkastatlobi:

- 1) gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu atnui dahje vurkkodeapmái;
- 2) bivdogielddu áigge bivdui;
- 3) stuorát sálláša váldimii go lea lohpi;
- 4) eanet bivdosiid atnimii go lea lohpi;
- 5) luoitnláhkai mearriduvvon guoli bivdimii ja váldimii;
- 6) bivdogieldoguvllus bivdui;
- 7) ráfáidahtton guollešlájá dahje -náli bivdui;
- 8) maŋŋelis 91 §:a 2 momellantas ásaheavvon gielddus spiehkasteapmái guolástangilvus fidnejuvvon sálláša hárrái.

Lobi ii oaččo mieđihit, jos dat čuozášii dán lága mielde dahje dan vuodul addojuvvon ráddjema ulbmila dahje geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuvvamii.

48 §

Bivdosiid bidjan ja merken

Guollebivdosa ii oaččo bidjat čáhcái nu, ahte dan njiellu lea caggut čázeoaivvi bajábealde iige maiddá vurkkodit nu, ahte dat dagaha vára fuođđuide dahje eará ealliide.

Bivdui biddojuvvon giddes ja orru bivdosat galget merkejuvvot nu, ahte čáziid alde johttit áicet dan álkit. Bivdosiid merkenneavvuid ii oaččo bidjat dahje guođđit čáhcái bivdosa haga earret jieŋa alde bivdedettiin.

Ovdalis 2 momellantas oaivvilduvvon bivdosiidda galgá dasa lassin merket bivdosa biddji nama ja oktavuodadieđuid sihke bivdorievtti čájeheaddji mearkka nu, ahte dat oidno almmá ahte bivdosa dárbbáša bajidit čázis. Bivdorievtti čájeheaddji mearkka ii dárbbáš goittotge giddet bivdosii dakkár guovlluin, main bivdorievtti eaiggát ii leat váldán atnui bivdorievtti čájeheaddji mearkavuogádaga.

Bivdosiid bidjamis ja merkemis mearriduvvo dárkileappot stáhtaráđi ásaheavvon vuodul.

49 §

Gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosat

Dušše gávppálaš bivdiin ja sin lohku doaimmi olbmui lea gávppálaš bivddus vuoigatvuohta geavahit gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiid. Dákkár bivdosiidda gullet trolá ja eará sajis go govdotatgierddu 67°00'N davábeale čáziin fierpmi, maid ollislaš guhkkodat lea bivdo- dahje fanasgotti nammii badjel 240 mehtera. Oktasaš čáziin mearas ja Suoma ekonomiijaavádagas gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiidda gullet dasa lassin:

- 1) stuorrameardi; ja
- 2) bivdo- dahje fanasgotti nammii áŋkorbivdosat, main leat oktiibuot eanet go 100 áŋkora.

Gávppálaš bivdit ja sin lohku doaimmit galget duođastit iežaset vuoigatvuođa geavahit 1 momellantas oaivvilduvvon bivdosiid, jos 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji nu bivdá.

Stáhtaráđi ásaheavvon vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiid ráhkadusas ja tehnikkalaš iešvuodain.

50 §

Heađuštusa garvin

Bivdedettiin ii oaččo dárbbášmeahttumit heađuštit birrasa, eará čáziiddejohttiid, eará lobálaš bivddu dahje gátti eaiggáda dahje hálddašeadji. Ovdalis 7 §:s oaivvilduvvon bivdu ii oaččo dáhpáhuvvat viđalot mehtera lagabus 49 §:s namuhuvvon trolás ja stuorramearddis.

Lobálaš bivddu ii oaččo eaktodáhtos hehttet dahje váddudit.

51 §

Reappáid bivdu ja vurkkodeapmi

Reabbárohtu leavvama hehtten dihte reabbábivdosat galget goikaduvvot, desinfiserejuvvot dahje galmihuvvot, ovdal go

daid sáhtta sirdit čázadaga eará oassái dahje eará čázadahkii.

Reappáid oažžu vurkkodit fierbmehehkiin dahje eará sullasaš rusttegiid siste dušše dan čázadaga oasis, gos dat leat bivdojuvvon.

52 §

Bivddu ráddjemii guoskevaš ásaahasad- dinfápmudus

Stáhtaráddi ja Eana- ja meahcedoalloministeriija galgaba fuolahit guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma ollašuttimis luonddu mánggahápmásašvuoda bisuhan dihte.

Čáhceguovllus, gos gávdno guollešládja dahje -nálli, man ceavzilvuolta dahje lassánannávccat leat fuotnánan dahje sáhttet fuotnánit čáhceguovllus, mii lea hui mávssolaš guollešládja dahje -nálli lassáneami dáfus, sáhtta stáhtarádi ásaahusa vuodul:

1) gielddit bivddu dihto bivdosiin dahje bivdovugiin dahje ráddjet dan;

2) gielddit bivddu dihto áigodaga áigge dahje ráddjet dan;

3) ráddjet bivdosiid meari;

4) gielddit váldimis sállasa eanet go lea sohppojuvvon;

5) gielddit dihto sohkaheallái dahje sturrodatluohtkái gullevaš guliid dahje dakkár guliid sálašin váldima, mat eai leat merkejuvvon 75 §:a vuodul mearriduvvon vuogi mielde; ja

6) addit dárkilet mearrádusaid bivdosiid ráhkadusas.

Eana- ja meahcedoalloministeriija ásaahusa vuodul sáhtta addit teknihkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis sihke dárkilis njuolggadusaid bivdosiid geavahanáiggis, bivdosiid mearis ja sálašmearis sihke guliid luoitingeatnegasvuodas, jos dasa 2 momanttas oaiivilduvvon siva dihte lea dárbu.

Go ovdalis 2 ja 3 momanttas oaiivilduvvon ásaahasat addojuvvojit, de daid mielde dahkkojuvvon geatnegahttimiid sáhtta ásaahit earálgaganin sierra gávppálaš bivdijoavkkuide.

53 §

ELY-guovddáza doaibmaváldi ráddjet bivddu

ELY-guovddáš sáhtta, jos čáhceguovllus gávdno guollešládja dahje -nálli, man ceavzilvuolta dahje buvttadannávccat leat fuotnánan dahje sáhttet fuotnánit dahje čáhceguovlu lea hui mávssolaš guollešládja dahje -nálli lassáneami dáfus:

1) gielddit bivddu dihto bivdosiin dahje bivdovugiin dahje ráddjet dan;

2) gielddit bivddu dihto áigodaga áigge dahje ráddjet dan;

3) ráddjet bivdosiid meari;

4) gielddit váldimis sállasa eanet go lea sohppojuvvon;

5) gielddit dihto sohkaheallái dahje sturrodatluohtkái gullevaš guliid dahje dakkár guliid sálašin váldima, mat eai leat merkejuvvon 75 §:a vuodul mearriduvvon vuogi mielde.

Dasa lassin ELY-guovddáš sáhtta ásaahit 1 momantta 1 ja 2 čuoggás oaiivilduvvon ráddjehusa dahje gielddu, jos dasa lea dárbu čáhcejohtalussii šaddi vára hehtten.

Ovdalis 1 ja 2 momanttas oaiivilduvvon ráddjehusaid dahje gieldduid sáhtta mearridit guhkimustá logi jahkái hávil. Ráddjehusaid dahje gieldduid sáhtta ásaahit earálgaganin sierra gávppálaš bivdijoavkkuide.

Ráddjehusat dahje gielddut eai oaččo ráddjet bivdorievtti ávkinatnima guhkit go lea dárbu ráddjehusa dahje gielddu ulbmila juksan dihte.

54 §

Oktasaš bivdorivttiid ráddjen

ELY-guovddáš sáhtta dihto čáhceguovllus ráddjet oagguma, bilkema ja vuoggabivddu dahje gielddit daid, jos dasa lea dárbu:

1) geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid dahje guollenáli beaktilet dikšunbohtosiid dorvvastan dihte;

2) guolledoalodutkamuša čađahan dihte;

3) guollenáli dorvvastan dihte;

4) gávppálaš dahje eará erenoamáš ulbmilis dahkkojuvvon guolle- dahje reabbágilvimiid ekonomalaš ávkinatnima dorvvastan dihte; dahje

5) guliid godđosajiide čuoheci jeavddalaš dahje joatkašuvvi heađuštusa hehtten dihte.

ELY-guovddáš sáhtta mearridit 1 mo-meanttas oaivvilduvvon ráddjehusa dahje gielddu guhkimustá logi jahkái hávil juogo ieš dahje bivdorievtti hálddašeaddji, gávppálaš bivdi, guolledoalloguovllu dahje dan oassebeali árvalusa mielde, man ovdui ášši guoská. Ráddjehus dahje gielddu galgá ohcejuvvot čálalaččat ja ohcamuššii galgá laktojuvvot čielggadus ohcamuša ákkain ja árvaluvvon ráddjen- dahje gielddoguovllus oktan kártačuvvosiiguin. Ráddjen- dahje gielddoguovlu sáhtta leat oktiibuot eanemustá 25 proseantta guolledoalloguovllu čáhceviidodagas. Ráddjehusat dahje gielddut eai oaččo čuoheci vejolašvuhtii atnit ávkin oktasaš bivdorivttiid eanet go lea dárbu ráddjehusa dahje gielddu ulbmila ollašuttin dihte.

55 §

Guliid ráfáidahttin

Jos juoga guollešlájá dahje -náli lassáneapmi šaddá vára vuollái dahje dan raššon náliid suodjaleapmi dan gáibida, de dákkár guollešlájá dahje -náli sáhtta ráfáidahttit oppa riikkas dahje dihto guovllus stáhtaráđi ášahusa vuodul.

Ráfáidahtton guoli bivdin, vuovdin ja dakkár bivdosiid geavaheapmi, mat erenoamážit heivejit dan bivdimii, leat ráfáidahttima áigge gildojuvvon. Ráfáidahttima áigge gildojuvvon bivdosiin sáhtta mearridit stáhtaráđi ášahusa vuodul.

56 §

Guliid bivdomihtut

Guollešlájáide dahje -náliide sáhtta mearridit vuolimus ja alimus bivdomihtu, jos dasa lea dárbu guolleriggodagaid bistevas buyttadannávccaid, raššon náliid dahje guollešlájá lunddolaš eallinođu dorvvastan dihte.

Vuolimus bivdomihtu uhcit ja alimus bivdomihtu stuorát guoli bivdin lea gildojuvvon.

Vuolimus ja alimus bivdomihtuin mearriduvvo stáhtaráđi ášahusa vuodul.

57 §

ELY-guovddáša vuoigatvuohta mearridit bivdomihtuin

ELY-guovddáš sáhtta guvllolaš sierradili vuhttiiváldin dihte bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul dahje ieš mearridit guvlui 56 §:a vuodul ášahuvvon šládja- dahje nálleguovdasaš bivdomihtuin spiehkasteaddji bivdomihtuid, jos guollešlájá dahje -náli dilli guovllus spiehkasta mealgat das, mii lea leamaš vuodđun dasa goskevaš bivdomihtuid ásaheapmái.

ELY-guovddáša vuoigatvuođas mearridit bivdomihtuin ášahuvvo dárkileappot stáhtaráđi ášahusa vuodul.

58 §

Guliid luoitin

Bivdomihtuid vuostásaš guolli galgá dalán fas luitojuvvot čáhcai, jos Eurohpá Uniovna láchkamearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Guolli galgá álo luitojuvvot čáhcai, jos dat lea bivdojuvvon:

- 1) ráfáidahttima dahje gielddu áigge;
- 2) gildojuvvon bivdoneavvuin dahje bivdosiin; dahje
- 3) gildojuvvon bivdovugiin.

59 §

Áitojuvvon eallišlájáid suodjaleapmi

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtta guhkimustá vida jahkái hávil gielddit dihtolágan bivdosa dahje bivdovuogi geavaheami dihto čáziin ja addit dárkilet njuolggadusaid bivdosiid geavahannáiggiin, jos dasa luondusuodjalanlága (1096/1996) vuodul áitojuvvon eallišlájá ceavzilvuođa bisuhan dihte ja šlájá govttolaš suodjalandási juksan dihte lea dárbu.

Eana- ja meahccedoalministeriija ásahusa vuodul sáhtta guhkimustá viđa jahkái hávil addit dihto čáhceguvlui guoskevaš dárkilis tehnikkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis, jos dasa 1 momeanttas oaivvilduvvon áitojuvvon eallišlájja ceavzilvuoda seailun dihte ja šlájja govttolaš suodjalandási juksan dihte lea dárbu.

Dat, mii 1 ja 2 momeanttas mearriduvvo šlájjas, guoská maiddáa vuollešládji, rássii, nállái ja hápmái.

60 §

Soahpamušat saimaagahte suodjalan dihte

Etelä-Savo ELY-guovddáš sihke čáhceguovllu eaiggát dahje erenoamáš rievtti hálddašeaddji sáhttet dahkat saimaagahttenáli ceavzilvuoda seailun dihte ja saimaagahte govttolaš suodjalandási juksan dihte soahpamuša bivddu ráddjemis ja gielddimis dihto čáhceguovllus. Soahpamuša sáhtta dahkat guhkimustá viđa jahkái hávil.

61 §

Buhtadusat áitojuvvon eallišlájaid suodjaleami dagahan heađuštusas

Jos 59 §:a 1 momeantta vuodul mearriduvvon gieldu čuoheá sakka čáhceguovllu eaiggádii dahje erenoamáš rievtti hálddašeaddjái, de sus lea vuoigatvuohta oazžut das stáhtas ollislaš buhtadusa. Buhtenáššis stáhta ovddasta ELY-guovddáš.

ELY-guovddáš ja dat, guhte geahččá alddis leat vuoigatvuođa buhtadussii, galgá geahččalit soahpat buhtadusa mearis. Jos buhtadusas ii sáhte sohppojuvvot, de doaimmaha buhtadusa mearridan dihte sáhtta ohcat Eanamihtidanlágádusas jagi sisa dan maŋŋá, go ohcamuša vuodđun leamaš gieldu lea boahtán fápmui. Buhtadusa mearrideapmái heivehuvvo, mii lágas (603/1977; láhka gitta opmodaga ja erenoamáš rivttiid lotnumis) mearriduvvo. Buhtadussii galgá máksojuvvot dán lága 95 §:a 1 momeantta mielde reantu dan beaivvi rájes, goas buhtadussii vuoigadahtti lea ohcan Eanamihti-

danlágádusas mearrádusa buhtendoaimmahušas.

Vuoigatvuohta dán paragrafas daddjojuvvon buhtadussii ii goittotge leat dakkár heađuštusas, mas heađuštusgillájeaddjis lea vuoigatvuohta oazžut buhtadusa juoga eará lága dahje soahpamuša vuodul.

62 §

Oalgesálašalmmuhus

Jos njuorjju dahje nissu čákná bivdosi, de bivdosa hálddašeaddji galgá dalán almmuhit das Luondduriggodatguovddázi.

7 lohku

Johtiguolit ja guoli johtima dorvvasteapmi

63 §

Guoli johtima oppalaš dorvvasteapmi

Guoli ii oaččo bivdit nu, ahte hehttejuvvon guliid beassan daid gođđo- dahje biebmossajiide dahje eará sadjái, gos bivdu guollenáli dorvvastan dihte lea ráddjejuvvon, dahje nu, ahte dat čuoheá dárbbasmeahttumit guollenáli dikšumii.

64 §

Johtiguollečázadagaid guoika- ja rávdnje-sajiid meroštallan

Johtiguollečázadagaiguin oaivvildit dakkár čáziid, maid johtiguolit geavahit mávssolaš johtolahkan dahje lassánanguovlun.

Stáhtarádi ásahusa vuodul sáhtta johtiguollečázadahkan mearridit maiddáa eará go 1 momeanttas oaivvilduvvon čáziid, jos dasa lea dárbu johtiguliid lunddolaš eallinjođu vejolašvuodaid láchin dihte.

Johtiguollečázadagaid guoika- ja rávdnje-sajiid rájiid sáhtta meroštallat ELY-guovddáza mearrádusa vuodul.

65 §

Bivddu ráddjen johttiguliid johtima dorvvastan dihte

Stáhtarádi ásahusa vuodul sáhtta johttiguollečázadagas ráddjet bivdosállaša ja bivdosiid alimusmeari sihke bivddu dakkár guovllus, bivdosiin, bivdovugiin dahje dalle, go johttiguliid johtin dahje lunddolaš eallinjohtu sáhttet mealgat heahtašuvvat.

Eana- ja meahcedoalministeriija ásahusa vuodul sáhtta addit teknikkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis sihke dárkilet njuolggadusaid bivdosiid geavahanáiggis ja bivddus-sihke sálašmeriin, jos dasa johttiguoli johtima dahje lunddolaš eallinjohtu heađuštusaid hehtten dihte johttiguollečázadagas lea dárbu.

Go ovdalis 1 ja 2 momeanttas oavvilduvvon ásahusat addojuvvojit, de daid mielde dahkkojuvvon geatnegahttimiid sáhtta ásahit earálárganin sierra gávppalaš bivdijoavkuide.

66 §

Bivdogieldu joganjálmmis

Johttiguollečázadahkii gullelaš jogas ja mearas vihtta kilomehtera lagabus dákkár joganjálmmi lea trolá- ja nuohttebivdu gildojuvvon.

Mearas kilomehtera lagabus 1 momeanttas oavvilduvvon joganjálmmi lea fierbmebivdu gildojuvvon borgemánu 15. beaivvis golgotmánu 31. beaivái.

Ovdalis 1 momeanttas oavvilduvvon mearraguvlui ii oáččo bidjat stuorramearddi golbma kilomehtera lagabui joganjálmmis, jos dasa ii leat ovdal fidnejuvvon vuoigatvuohta.

67 §

Guolleoalli

Čáhcelága 1 logu 3 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oavvilduvvon jogas ja čáhcelága 1 logu 6 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon čoalmmis dahje bogis johtá guolleoalli, masa

ii oáččo bidjat bivdosiid guoli johtima dorvvastan dihte.

Guolleoalli lea goalmmásas gaskamearálaš čáhceallodaga áigásaš joga, čoalmmi dahje bogi govddodagas dan čiekŋaleamos saji buhta.

Dakko gokko johka luoitá merrii dahje jávrái, guolleoalli lea goalmmásas gaskamearálaš čáhceallodaga áigásaš čáhceguovllu govddodagas dan čiekŋaleamos sajis ja ollá nu guhkás fávlái ahte guoli johtin lea dorvvastuvvon.

ELY-guovddáš sáhtta goittotge bivdorievtti hálddašeadji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul dahje ieš mearridit guolleoalli govddodaga dahje sajádaga guhkimustá logi jahkái nuppeláhkai, jos dasa guoli johtima dorvvastan dihte lea dárbu.

68 §

Guolleoalli rabasindoallan bivdosiin

Giddes ja orru bivdosiid doallan guolleoalli earret reabbámearddi lea gildojuvvon.

Go bivdovuvvo troláin dahje nuhtiin, de badjel bealli oalli govddodagas galgá dollojuvvot rabasin.

69 §

Guolleoalli ja joganjálmmiid rájiid čielggadeapmi

Guolleoalli ja 66 §:s oavvilduvvon joganjálmmiid rájiid sáhtta čielggadit ja merket kártii eanamihtidandoaimmahusas, mii dahkkojuvvon ELY-guovddáža, bivdorievtti hálddašeadji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul. Doaimmahusa dahká doaimmahusinšenevra oskojuvvon albmáid haga, ja dasa galgá muđui heivehit, mii gidodatčohkkenlágas mearriduvvo rádjegeavvamis. Doaimmahusgoluin vástida ohcci.

70 §

Bivdu ádjagis

Giddes ja orru bivdosiid geavaheapmi čáhcelága 1 logu 3 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oavvilduvvon ádjagis lea gildo-

juvvon earret guollehehke ja reabbá- ja náhkkeguollemearddi.

71 §

Guollegeainnus bivdu

Guoli johtima dorvvastan dihte ráhkaduvvon guollegeainnus sihke guovttečuodi mehtera mátkkis dan dahje eará sullasaš rusttega bajá- ja vuolábealde lea buotlágan bivdu gildojuvvon.

Bivdit ii oaččo fápmo- ja eará lágádussii čázi doalvu kanálas iige čuođi mehtera mátkkis čázadaga rastá huksejuvvon, buođodorvvolašvuodálága (494/2009) 4 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon buođu vuolábealde.

ELY-guovddáš sáhtá, dalle go johtiguollenáli dorvvasteapmi dan gáibida, gielddit guhkimustá viđa jahkái bivddu buođu vuolábealde guhkimustá viđačuodi mehtera mátkkis seammá go buođdoáldás buođu bajábealde sihke dahkujávrris ja eará dahkuáldás.

72 §

Spiehkastat joganjálmmis, guolleoalis sihke guollegeainnus bivdogielddus

ELY-guovddáš sáhtá mieđihit gaskabodosaš lobi 66, 68 dahje 71 §:a mielde gildojuvvon bivdui, jos dákkár doaimbidjui lea dárbu oktasaš guolledoalloovddu dorvvastan dihte dahje eará erenoamáš siva dihte, iige dat čuoze guoli johtimii čázadagas dahje geavahan- ja dikšunplána ollašuhttimii.

8 lohku

Guliid gilvin ja guollečáziid eará dikšun

73 §

Gildojuvvon gilvimat

Guliid ja reappáid gilvimat, mat sáhttet čuoheht luonddu mánggahápmásašvuhtii nu, ahte bidjet vára vuollái luondduguollešlájaja dahje -reabbášlájaja dahje dáid náli seailuma, leat gildojuvvon.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gildojuvvon gilvimiid ákkain.

74 §

Guliid ja reappáid gilvin

Guliid oažžu gilvit dušše dalle, jos guoskevaš šlájaja dahje náli gilvin gilvinčázadáhkii lea mielde guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplánas.

Ođđa šlájaja dahje náli ruovttuiduhttingilvimiid sihke guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplánas meroštalakeahtes gilvimiid galgá leat ELY-guovddáša lohpi. Lohpi sáhtá mieđihuvvot, jos gilvin ii čuoze guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuhttimii iige bija vára vuollái gilvinčázadaga guolle- dahje reabbánáli ceavzilvuoda seailuma dahje luonddu mánggahápmásašvuoda.

ELY-guovddáš sáhtá gielddit gilvimiid dakkár čázadagas dahje čáziidgilvinlágádusas, mas guolle- dahje reabbádávdat sáhtášedje leavvagoahtit luonddučáziide.

Gilvi galgá almmuhit gilvimiid golmma mánotbaji sisa 94 §:a 1 momellantta 4 čuoggás oaivvilduvvon gilvinregistarii. Dain dieđuin, mat galget merkejuvvot dien registarii, mearriduvvo Eana- ja meahcedoalloministeriija áhahusa vuodul.

Dat, mii mearriduvvo ovdalis 1 momellantta, ii goittotge guoskka daidda gilvimiidda, mat dahkkojuvvot čáhcelága 3 logu 14 §:a vuodul.

75 §

Gilvvaguliid merken

Jos guollenáliid bastevaš ávkinatnima dorvvasteapmi dan gáibida, de sáhtá stáhtaráđi áhahusa vuodul mearridit dihto guollešlájaid, -náliid dahje daid dihto ahke- dahje sturrodatoavkkuid gilvima eaktun dan, ahte dat dahje oassi dain leat merkejuvvon ovdal gilvima dakkár merkemiin, man sáhtá olgguldaset dahje muđui fuobmát guolis.

76 §

Spiehkastagat gilvingieldduin

ELY-guovddáš sáhtta dutkan-, skuvlen- ja guollegilvinulbmiliidda, gávppalaš bivddu vejolašvuodaid čielga fuotnáneami hehtten dihte dahje eará erenoamáš siva dihte miedihit spiehkasteami 73 ja 74 §:s dahje daid vuodul mearriduvvon gieldduin.

77 §

Guliid ja reappáid riikiibuktin

ELY-guovddáš doaibmá ng. odđášlájaid ja báikkálaččat gávdnokeahces šlájaid geavaheamis čáziidgilvimis addojuvvon EO-ásahusas Nr 708/2007 oaivvilduvvon doaibmaválddálaš eiseváldin.

Eará go Suomas luonddudilálaš guolle-dahje reabbáslája dahje daid náliid dahje sohkašallaid riikiibuktin luonddučáziide luoitima dahje čáziidgilvindoaimma várás lea gildojuvvon ELY-guovddáza lobi haga. ELY-guovddáš gieđahallá riikiibuktinlohpaí guoskevaš ohcamušaid 1 momeanttas nama-huvvon EO-ásahusas mearriduvvon vuogi mielde.

Ovdalis 2 momeanttas oaivvilduvvon lo-biit miediheami eavttuin sáhtta mearridit dárkileappot stáhtaráđi ása-husa vuodul.

78 §

Davvi-Lappi dihto čáziid guollenáliid suod-jaleapmi

Stáhtaráđi ása-husa vuodul sáhtta Deanu, Njávđanjoga, Báhčaveaji, Doallánjoga ja Úvdojoga čázádatguovlluid guollenáliid suodjalan dihte ása-hit gieldduid, eavttuid, ráddjehusa-id ja doaimmaid, mat gusket:

1) ealli guliid, meaddemiid ja bivddus geavahit oaivvilduvvon fievruid, veahkkeneavvuid, bivdosiid ja seakteguliid sirdimii namuhuvvon guovlluide;

2) seakteguliid geavaheapmái guovlluin dáhpáhuvvi bivddus;

3) guovlluid olggobealde buktojuvvon gu-liid čollemii guovlluid luonddučáziin; ja

4) čollenbázahusa-id luoitimii guovlluid luonddučáziide.

9 lohku

Guolledoalu ovddideapmi ja ruhtadeapmi

79 §

Guolástusdikšunmáksu ja dan dárkkisteapmi

18—64-jahkásaš olmmoš, guhte bivdá eará vuogi mielde go oaggumiin dahje bilkemiin, galgá máksit stáhtii guolástusdikšunmávssu. Guolástusdikšunmáksu lea 39 euro kaleand-darjagis, 12 euro čieža jándoris ja 5 euro jándoris.

Duođáštus guolástusdikšunmávssu máksimis galgá leat bivdis álo mielde ja dan galgá bivdaga mielde čá-jehit 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldái dahje bivdogoziheaddjái.

Guolástusdikšunmávssu sturrodat dárkkis-tuvvo viđajagiáigodagaid mielde stáhtaráđi ása-husa vuodul vástidit ruđa árvvu nuppás-tuvvama. Mávssu sturrodat jorbejuvvo laga-mus dievas euroi.

80 §

Mávssuid čoaggin

Guolástusdikšunmávssu čoaggimis vástida Meahciráđdehus. Meahciráđdehus sáhtta soahpat guolástusdikšunmávssuid vuostáiváldimis priváhta bálvalusbuvttadeaddjiin. Meahciráđdehus galgá soahpat bálvalusbuvttadeaddjiin doaimma sisdoalus, máksoruđaid ruhtageavaheami čilgemis ja doaimma dikšuma dáfus eará dárbbášlaš áššiin sihke doaimma dahkamis bearrat oaivvilduvvon govttolaš bálvalanmávssus, man dikšumis vástida guolástusdikšunmávssu máksi. Meahciráđdehus čilge iežas čoaggin ja iežas atnui oskkilduvvon guolástus-dikšunmáksoruđaid Eana- ja meahccedoal-loministeriija kontui dán ministeriija mearri-dan beaivemeari áigge.

Bálvalusbuvttadeaddji galgá leat luohte-hahtti ja galgá dovdat dáid áššiid. Bálvalus-

buvttadeaddjis galget leat doaimma dikšuma gáibidan teknikkalaš, ekonomalaš ja doibmii guoskevaš gearggusvuodat. Bálvalusbuvttadeaddjis galget leat doarvái doaibmabáikkitt miehtá doaibmaguovllu.

Meahciráđdehus goziha bálvalusbuvttadeaddji doaimma. Bálvalusbuvttadeaddji galgá farggamusat almmuhit Meahciráđdehussii dakkár iežas doibmii guoskevaš nuppástusain, mat sáhttet mealgat váikkuhit doaimmaid áššálaš dikšumii.

81 §

Duodaštus guolástusdikšunmávssu máksimis

Guite guolástusdikšunmávssu máksimis doaibmá 79 §:a 2 momeanttas oavvilduvvon duodaštussan.

Meahciráđdehusas ii leat almmá sierra siva haga geatnegasvuohta doaimmahit odđa duodaštusta guolástusdikšunmávssu máksimis láhppon duodaštusa sadjái dahje máhcahit boastut máksjuvvon guolástusdikšunmávssu.

Dárkilet njuolggadusat mávssuid čoaggimis, guittes ja dan sisdoalus sihke guolástusdikšunmávssu máksin dihte dohkkehuvvon eará duodaštusain addojuvvojit Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul. Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul mearriduvvo dain máksinbáikkiin, main mávssu sáhttá máksit almmá sierra bálvalanmávssu haga.

82 §

Máksoruđaid geavaheapmi

Guolástusdikšunmáksun čoggon ruđat geavahuvvojit:

1) guollečáziid bistevas geavaheami ja dikšuma plánema ja ollašuhttima, stivrema ja ovddideami dihte sihke bivdogoziheami dagahan goluide;

2) guolledoalloguovlluid doaibmagoluide;

3) guolledoallosuorggi rávvenbálvalusaid lágidangoluide;

4) guollečáziid oktasaš bivdorivttiid ávkinnatnima ja bivdooahpistandoibmii vuoddudivvi geavahanbuhtadusaide čáziid eaiggádiidda; ja

5) stáhtii ja Meahciráđdehussii guolástusdikšunmávssu bearrangoluid máksimii.

Eana- ja meahccedoalloministeriija sáhttá geavahit máksoruđaid 94 §:a 1 momeantta 2—8 čuoggás oavvilduvvon registariid dagahan goluid máksimii.

83 §

Máksoruđaid juohkin

Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke dan mearrideami olis ELY-guovddáš mieđihit ruđaid 82 §:a 1 momeantta 1 ja 3 čuoggás oavvilduvvon goluide. ELY-guovddáš mieđiha ruđaid 82 §:a 1 momeantta 2 ja 4 čuoggás oavvilduvvon goluide ja buhtadusaide.

Ovdalis 82 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oavvilduvvon buhtadusaid juohkin čáhceguovllu eaiggádiidda vuoddudivvá čáhceguvlui guoskevaš vuoggabivddu dagahan liigededdui, mii nannejuvvo geavahan- ja dikšunplánas. Jos guolledoalloguovllus ii leat gustojeaddji geavahan- ja dikšunplána, de guolledoalloguovlu sáhttá dahkat sierra árvalusa ELY-guovddázii dan vuoggabivdodeatus, mii lea juohkima vuodđun. Guolledoalloguovllut vástidit juohkima teknikkalaš ollašuhttimis. Jos čáhceguovllu eaiggádii juogus boahhti mearri livččii eanemustá 50 euro, de ruđat eai juhkkjuvvo eaiggádii muhto dat báhcet áššáigullevas guolledoalloguovlui geavahanláhka guollenáliid dikšumii. Buhtadusat eai adnojuvvo stáhtadoarjjalágas (688/2001) oavvilduvvon stáhtadoarjjan.

Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke ELY-guovddáš sáhttiba bidjat ruđaid geavahepmái guoskevaš boadusulbmiliid 82 §:a 1 momeantta 1—3 ja 5 čuoggás oavvilduvvon goluide dahje eavttuid ruđaid oazžuide.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul sáhttá mearridit dárkileappot 82 §:a 1 momeantta 1—4 čuoggás oavvilduvvon goluide guoskevaš ruđaid mieđihanákkain

sihke 5 čuoggás oaivvilduvvon goluide guoskevaš ruđaid geavaheamis.

84 §

*Čáhceguovllu eaiggáda dieđuidaddingeatne-
gasvuohta*

Čáhceguovllu eaiggát galgá 82 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadusaid máksima várás almmuhit guolledoalloguvlui čuovvovaš dieđuid ja dain dāhpāhuvvan nuppástusaid:

- 1) osolašgotti virggálaš nama dahje juogaduvvon čáhceguovllu eaiggáda nama;
- 2) čujuhusa;
- 3) giddodatdovddaldaga; ja
- 4) kontonummira.

85 §

*Guolástusdikšunmávssuin máksit oaivvilduv-
von buhtadusa boarásmuvvan*

Ovdalis 82 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadus ja dasa máksit oaivvilduvvon reantu boarásmuvvet golmma jagi sisa dan mañit jagi álggu rájes, goas buhtadussii guoskevaš guolledoalloguovllu mearráduš lea dahkkojuvvon. Boarásmuvvan buhtadusoažžun sirdašuvvá guolledoalloguovllu háldui geavahanlāhkai 82 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon goluide.

86 §

Mearreruđa várren stāhtabušeahas

Stāhtabušehttii váldojuvvo 82 §:s oaivvilduvvon goluid ja buhtadusaid várás jahkásaččat mearreruhta, mii vástida dan meari, mii guolástusdikšunmáksun lea čoggon mañimus nannejuvvon stāhtaruhtadoal-
loloahpaheami mielde.

10 lohku

Gávppálaš bivdu

87 §

Sisačáliheapmi

Gávppálaš bivdin sáhtta čálihit iežas lundolaš persovdna dahje juridihkalaš persovdna, gean ássanbáiki dahje ruovttubáiki lea Eurohpá Uniovdnii dahje Eurohpá ekonomijaguvlui gullevaš riikkas ja guhte bivdá Suomas dahje ekonomijaaavádagas dahje dain čáziin, main Eurohpá Uniovdna oktasaš guolástuspolitiikkii guoskevaš lāhka-mearrádušaid vuodul oažžu guolástit.

Guolledoallohālddahusa registariin mearriduvvo dārkileappot 11 logus. Meannudeamis, mii galgá čuvvojuvvoť sisačáliheamis, mearriduvvo dārkileappot Eana- ja meahcedoal-
loministeriija ášahusa vuodul.

88 §

Gávppálaš bivdiid joavkkut

Gávppálaš bivdit juhkkojuvvojit joavkkuide I ja II.

Jovkui I gullet:

1) lunddolaš persovnnat dahje servošat, mat ieža bivdet guoli dahje vuvdet das ovddosdikšojuvvon guollebuktagiid ja maid vuovdimis golmma mañimus ruhtadoallobaji áigge čoggon gávpejoru gaskaárvu manná badjel árvvulassevearrolāga (1501/1993) 3 §:a 1 momeanttas mearriduvvon meari; ja

2) lunddolaš persovnnat dahje servošat, mat leat bargagohtán dahje bargagohtet sisačálihanjagi áigge dahje dan ovddit jage gávppálaš bivdduin ja ovdanbuktet ELY-guovddāža dohkkehan plāna das, mo guoli dahje das ovddosdikšojuvvon guollebuktagiid vuovdimis čoggojeaddji gávpejorru manná badjel árvvulassevearrolāga 3 §:a 1 momeanttas mearriduvvon meari mañimustā goalmmát ruhtadoallobaji áigge sisačáliheami rájes.

Jovkui II gullet earā go jovkui I gullevaš gávppálaš bivdit. Dasa lassin bivdi biddjojuvvo jovkui II, jos 2 momeantta 2 čuoggás

oavvilduvvon plána gávpejoru ovdáneamis ii ollašuva.

Gávppálaš bivdit juhkkovuvvojit joavkkuide sisačáliheami oktavuodas ja dán maŋŋá golmma jagi gaskkaid, dahje bivdi iežas bivdaga vuodul.

Ovdalis 2 momeantta 2 čuoggás oavvilduvvon plána sisdoalus mearriduvvo dárki-leappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

89 §

Gávppálaš bivdiide guoskevaš sisačáliheami guston ja nohkan

Gávppálaš bivdin sisačáliheami lea fámus guhkimustá golbma jagi hávil. ELY-guovddáš addá gávppálaš bivdái duodaštusa registarii gullamis. Jos gávppálaš bivdi áigu joatkit gávppálaš bivduin sisačáliheami gustoma nohkama maŋŋá, de son galgá čállaččat ohecat sisačáliheami joatkima ELY-guovddážiis.

Gávppálaš bivdi sáhtta jávkaduvvot registaris, jos son ii leat dahkan 1 momeanttas oavvilduvvon ohcamuša dahje ii šat deavdde registarii merkema eavttuid dahje jos son jeavddalaččat dahje jámma mealgat doaimá dán lága dahje dan vuodul addojuvvon njuolggadusaid vuostá iige ELY-guovddáža fuopmášahttimis dahje váruhusas fuola-keahtá njulge doaimmaidis.

ELY-guovddáš jávkada gávppálaš bivdi registaris dan maŋŋá, go son heaitán gávppálaš bivddus. Gávppálaš bivdi lea geatnegahtton dalán almmuhit ELY-guovddážiis sisačáliheaneavttuin dáhpáhuvvan nuppástusain sihke doaimma loahpaheamis.

90 §

Sállašiid almmuhangeatnegasvuohta

Gávppálaš bivdi lea geatnegahtton doallat eará sajis go mearraguovllus dáhpáhuvvi bivddus beaivegirjji ja uhcimustá oktii kaleanddarjagis almmuhit Luondduriggodat-guovddážiis iežas bivdin ja iežas lohku bivdojuvvon sállašiid.

Mearraguovllu gávppálaš bivddu sálašalmmuhusaide heivehuvvojit Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ja daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusaide váldojuvvon njuolggadusat almmuhangeatnegasvuodas.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul mearriduvvo dárki-leappot beaivegirjji, sálašalmmuhusain ja daid sisdoalus sihke almmuhusaid guođđima áigemeeriin.

91 §

Sállaša vuosttasvuovdin

Sállaša vuosttasvuovdimin adnojuvvo dakkár gávppášeapmi, mas guolli vuodjuvvo vuosttas háve dan bivdima maŋŋá.

Eará go gávppálaš bivdit eai oáččo vuovdit vuosttas vuovdimin sállaša, man sii ieža leat bivdán dahje mii lea bivdojuvvon sin lohku sisčáziin. Spiehkastahkan dása lea dat, ahte ii-gávppálaš bivdit ožžot vuovdit duollet dálle smávva guolle- dahje reabbáeriid loahpalaš golaheaddjái.

Mearraguovllus bivdojuvvon sállaša vuosttasvuovdimis ja dan ráddjehusain mearriduvvo Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ja daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusain.

11 lohku

Guolledoallohálldahusa registrarat

92 §

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádat

Dáinna diehtovuogádagain oavvildit guolledoallohálldahusa eiseválddiid doaimmaide guoskevaš, 94 §:s oavvilduvvon registariid.

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga registariid dollet ELY-guovddážit, Meahciráddehus ja Luondduriggodatguovddáš. 94 §:a 1 momeantta 6 čuoggás oavvilduvvon guolledoalloguovluregistrara fas dollet guolledoalloguovllut. Guhtege registtardoalli vástida registariidda vurken dieđuinis ja daid doallevašvuodas. Eana- ja meahccedoalloministeriija vástida guolledoallohálldahusa diehtovuogádahkii gullevaš registariid doal-

lama stivremis ja daid hálddašan dihte veal-
tameahtun diehtovuogádagaid bajásdoalla-
mis ja ovddideamis.

Jos dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo,
de diehtovuogádaga dieđuid ja daidda guos-
kevaš áššegirjiid almmolašvuhtii, luohpa-
deapmái ja luohpadanmávssuide heivehuvvo-
jit eiseválddiid doaimma almmolašvuodas
addojuvvon láhka ja persovdnadieđuid
giedahallamii persovdnadiehtoláhka
(523/1999).

93 §

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga geavahanulbmil

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádat
geavahuvvo:

- 1) bivddu ja bivdogoziheaddjiid gozi-
heapmái;
- 2) guolleriggodagaid geavaheami ja
dikšuma plánemii ja beavttálmahttimii;
- 3) guolástusdikšunmávssuid čuovvumii;
- 4) guolástusdikšunmávssu máksán olbmuid
ollislaš meari čielggadeapmái;
- 5) bivdiid čujuhusaid čielggadeapmái
guolástusdikšunmáksui guoskevaš máksin-
goarta sádden dihte;
- 6) guolástusdikšunmáksun čoggon ruđaid
juohkimii;
- 7) eiseválddi dieđiheapmái;
- 8) guolledoallobagadallamii;
- 9) bivddu ja guollenáliid dikšumii guoske-
vaš eará doaimmaid dikšumii; ja
- 10) eiseválddi plánen-, gozihan- ja čielgga-
dandoaimmaide, dutkamii ja statistihkaid
dahkamii.

Diehtovuogádaga dieđuid sáhtta luohpadit
oahppočájánasbarguid dahkamii, jos
dieđuid luohpadeapmái orru leamen dut-
kanplána vuodul dárbu ja jos dutkanbarggus
lea vásttolaš bagadalli dahje das vástideaddji
joavku. Dieđuid luohpadeami eaktun lea dasa
lassin dat, ahte ovttaskas olbmui guoskevaš
dieđut eai galgga beassat vierrásiid dihtosii ja
ahte persovdnadieđut jávkaduvvojit, go daid-
da ii leat šat dárbu dutkama čađahan dihte
dahje dan bohtosiid áššáigulleavašvuoda sihk-
karastin dihte.

94 §

Diehtovuogádaga ráhkadus ja sisdoallu

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádat
čohkiidit:

1) registaris, mii dollojuvvo gávppálaš biv-
diin ja masa oazžu vurket gávppálaš bivdi
nama ja persovdna-, fitnodat- dahje searv-
vušdovddaldaga ja eatnigiela, gávppálaš biv-
di ruovttu- dahje ássanbáikedieđuid ja okta-
vuodadieđuid, dieđu das guđemuš 88 §:s
oavvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui bivdi
gullá, dieđu das bivdago gávppálaš bivdi
sisčáziin vai mearraguovllus, sálašalmmu-
handieđuid ja dieđu sisačáliheami álgín- ja
nohkanáigemearis;

2) guolástusdikšunmáksoregistaris, masa
merkejuvvojit daid Suomas fásta ássi olb-
muid namat ja riegádanáiggit, geaid beales
guolástusdikšunmáksu lea máksojuvvon,
máksojuvvon guolástusdikšunmávssu sturro-
dat, máksináigi ja dat áigodat, mas guolás-
tusdikšunmáksu lea máksojuvvon;

3) eaiggátbuhtadusregistaris, masa merke-
juvvojit 84 §:s oavvilduvvon dieđut;

4) gilvinregistaris, masa oazžu vurket
guđege guollegilvimis gilvi nama, gilvojuv-
von šlája ja náli, eará gilvinboahimuša, gilv-
vaguliid sturrodaga, agi ja meari sihke gil-
vinbáikki ja -áiggi;

5) guolledoallogeatnegahttin- ja guolledo-
allomáksoregistaris, masa merkejuvvojit
čáhcelága 3 logu 15 §:s oavvilduvvon
plánaide guoskevaš dieđut;

6) guolledoalloguovloregistaris, masa mer-
kejuvvojit guolledoalloguovllu namma, guvl-
lolaš váikkuhanolli, vástoobmot ja okta-
vuodadieđut;

7) bivdogoziheaddjiregistaris, masa merke-
juvvojit bivdogoziheaddji namma ja govva
sihke riegádanáigi, persovdnadovddaldat,
dohkkeheami gustonáigi, fápmudeaddji, do-
aibmaguovlu ja fápmudusa gustonáigi; ja

8) bivdomuddenregistaris, masa merkejuv-
vojit dán láchkii vuodđuduvvi ja dan vuodul
ásahit oavvilduvvon bivdoráddjehusain
ráddjema tiipa, ráddjema sisdoallu, ráddjen-
guovlu ja ráddjema bistináigi.

Registariidda oazžu vurket maiddá 93 §:s
oavvilduvvon doaimmaid dikšun dihte veal-
tameahtun eará dieđuid sihke diehto-

vuogádaga geavahanulbmila dáfus dárbbášlaš dieđuid, ii goittotge persovdna-dieđuid.

95 §

Guolledoallohállddahusa registtardoalliid vuoigatvuohta oažžut dieđuid eiseváldiin

Registtardoallis lea vuoigatvuohta oažžut, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, bivdo- ja fanasregistariid doalli eiseváldiin bivdo- ja fanasregistarii registrejuvvon bivdofatnasiidda ja daid oamas-teaddjiide ja hálldašeaddjiide guoskevaš dieđuid, mat leat vealtameahttumat 93 §:s mearriduvvon doaimmaid dikšun dihte.

Dieđuid sáhtá luohpadit teknihkalaš geavahanoktavuođa vehkiin dahje muđui elektrovnnalaš hámis.

96 §

Dieđuid luohpadeapmi olgoriikka eiseváldiide ja riikkaidgaskasaš doaibmaorgánaide

Guolledoallohállddahusa diehtovuogádaga dieđuid oažžu, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, luohpadit Eurohpá Uniovnna lahttoriikka dahje Eurohpá ekonomijaguvlui gullevaš riikka eiseváldiide, Eurohpá kommišuvdnii, Eurohpá bivdogozihandoaimmahakkii ja riikkaidgaskasaš soahpamušain oaivvilduvvon eiseváldiide Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain dahje Suoma čadni riikkaidgaskasaš soahpamušain boahti geatnegahttimiid dikšun dihte.

Registtardoallit mearridit guhtege dieđuid luohpadeamis iežaset doaibmasuorggi hárrái.

97 §

Persovdnadieđuid bisuheapmi guolledoallohállddahusa diehtovuogádagas

Guolledoallohállddahusa diehtovuogádaga dieđut jávkaduvvojit manjimustá golmma jagi geažes das, go registrerendieđut leat manjmuš giedahallon.

Diehtu, man bisuheapmái lea dárbu láhkii vuodđuduvvi doaimma dikšun dihte dahje dutkanvuloš ášši dihte, ii goittotge jávkaduv-

vo. Diehtu galgá jávkaduvvot dalán dan manjá, go giedahallamii ii šat leat lágas mearriduvvon ágga.

98 §

Ásahusaaddinfápmudus

Merkenvuogis, mii geavahuvvo guolledoallohállddahusa diehtovuogádagas, ja dan teknihkalaš hálldašeamis, sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul.

12 lohku

Goziheapmi ja čuovvumušat

99 §

Goziheiseválddit ja bivdogoziheaddjit

Dán lága čuovvuma gozihit:

- 1) boles;
 - 2) rádjegozáhus;
 - 3) 19 §:s oaivvilduvvon guolledoallo-eiseválddit;
 - 4) dat Meahciráđdehusa virgeolbmot, geaid bargun lea dikšut bivdoáššiid;
 - 5) 103 §:a mielde dohkkehuvvon ja 107 §:s oaivvilduvvon fápmudusa oamasteaddji bivdogoziheaddji; ja
 - 6) riikkaráji lahkosiid rádječáziin, Suoma guovllučáziin ja ekonomiijaavádagas Tuollu.
- Bivddu goziheamis Meahciráđdehusa hálldašan stáhtačáziin mearriduvvo dasa lassin Meahciráđdehusa meahccegozihanlágas (1157/2005).

Ovdalis 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon bivdogoziheaddji ii oaččo goittotge gozihit Eurohpá Uniovnna oktasaš guolástanpolitihkkii guoskevaš, EU:a láhkamearrádusaid iige daid ollašuhttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusaid čuovvuma.

100 §

Goziheami čuovvunprinsihpat

Bivdogoziheapmái gullevaš doaibma dahje doaibmabidju ii oaččo čuohtit eanet bivdui

go bivdogoziheami ollašuhttin dihte lea dárbu. Doaibma dahje doaibmabiju galgá heivet vuohkkasit oktii gozihanulbmilii ja goziheami hohpolašvuhtii ja dili ollislaš árvvoštallamii váikkuheaddji áššiide

101 §

Bivdogoziheaddjiid doaimma goziheapmi

Bivdogoziheaddjiid oppalaš goziheamis ja stivremis vástida Eana- ja meahccedoalloministeriija. ELY-guovddážit vástidit bivdogoziheaddjiid doaimma goziheamis iežaset doaibmaguovllus.

Eana- ja meahccedoalloministeriijas ja ELY-guovddážiin lea vuoigatvuohta oážžut bivdogoziheaddjis ja bivdogoziheaddjioahpu lágideaddjis dáid doaimma goziheamis dárbbalaš dieđuid bivdogozihandoaimmaid dahkamis ja bivdogoziheaddjioahpu lági-deamis.

102 §

Bivdogoziheaddji virgevástu

Bivdogoziheaddjái heivehuvvojit su doaimmadettiin dán lágas mearriduvvon bivdogozihandoaimmas rihkusjuridihkalaš virgevástui guoskevaš njuolggadusat. Bivdogozihandoaimmas čuvvojuvvojit hálldahusláhka, eiseválddiid doaimma almmolašvuođas addojuvvon láhka, giellalahka ja sámi giellalahka. Vahágabuhttenvásttus mearriduvvo vahátbuhttenlágas.

103 §

Bivdogoziheaddji gelbbolašvuođagáibádusat ja dohkkeheapmi

Bivdogoziheaddjin dohkkehuvvo dat, guhte:

- 1) lea vuoigatvuođadoaibmagelbbolaš;
- 2) dovdojuvvo rehálažžan ja luohtehahttin ja lea persovnnalaš iešvuođaid dáfus vuogas olmmoš dán doibmii; ja
- 3) lea dohkkehahttiláhkai čadahán 104 §:s mearriduvvon bivdogoziheaddji iskosa.

Bivdogoziheaddjin dohkkeha ohcamuša vuodul dat ELY-guovddáš, man doaibma-

guvlui ohcci ruovttugiella gullá. Dohkkeheapmi lea fámus logi jagi.

104 §

Bivdogoziheaddji iskkus ja oahppu

Bivdogoziheaddji iskosa lágideamis ja goziheamis vástida ELY-guovddáš. Iskosii guoskevaš čovdosii oážžu ohcat njulgema ELY-guovddážiis 30 beaivvi sisa mearrádusa diehtunoažžumis.

Oahpus, mii dáhpáhuvvá ovdal givdogoziheaddji iskosa, boahttevaš goziheaddjái galgá addit bivdogozihandoaimma dáfus doarvái buori guolástanláhkamearrádusaid ja buori hálldahusa ákkaid dovdamuša sihke bivdogozihandoaimmas dárbbalaš eará dieđuid ja dáidduid. Oahpu molssaektun lea eará doarvái buorre hájánupmi bivdogoziheapmái, mii čájehuvvo nu ahte čadahuvvo 1 momeanttas oaivvilduvvon iskkus.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul mearriduvvo dárkileappot bivdogoziheaddji oahpus ja iskosis.

105 §

Bivdogoziheaddjigoarta ja -dovddaldat

ELY-guovddáš addá bivdogoziheaddjin dohkkehuvvon olbmui bivdogoziheaddjigoartta ja -dovddaldaga. Bivdogoziheaddji galgá doallat goartta sihke 107 §:s oaivvilduvvon fápmudussii guoskevaš áššegirjji mielddis bivdogozihandoaimmain ja čájehit dan dárbbu mielde. Bivdogoziheaddji galgá maiddái geavahit bivdogozihandoaimmain bivdogozihandovddaldaga.

Eana- ja meahccedoalloministeriija áhahusa vuodul mearriduvvo bivdogoziheaddjigoartta sisdoalus ja bivdogoziheaddjidovddaldaga bajiloinnus.

106 §

Bivdogoziheaddji dohkkeheami eretgeassin

ELY-guovddáš galgá geassit eret bivdogoziheaddjin dohkkeheami, jos bivdogoziheaddji dan bivdá.

ELY-guovddáš sáhtta, jos njálmmálaš fuopmášahttin ii oro leamen doarvái, addit čálalaš váruhusa bivdogoziheaddjái, guhte rihkku dán lágas daddjojuvvon geatnegasvuodaidis.

ELY-guovddáš sáhtta geassit eret bivdogoziheaddjin dohkkeheami, jos bivdogoziheaddji ii šat deavdde 103 §:a 1 momaentas mearriduvvon gelbbolašvuodaeavttuid dahje jos son mealgat dahje jámma rihkku bivdogoziheami dahje bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid iige čálalaš váruhus oro leamen dán áššis doarvái.

Bivdogoziheaddji, gean dohkkeheapmi lea eretgessojuvvon, galgá máhcahit 105 §:s oaivvilduvvon bivdogoziheaddjigoarta ja -dovddaldaga eretgeassinmearrádusa dahkan ELY-guovddázii dan mearridan govttolaš áiggi sisa.

107 §

Bivdogoziheaddji fápmudus ja doaibmaguovlu

Ovdalis 103 §:a mielde dohkkehuvvon bivdogoziheaddji oažžu gozihit bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid čuovvuma dušše ELY-guovddáža, guolledoalloguovllu, osolašgotti dahje osolašgoddái gula-keahtes čáhceguovllu eaiggáda fápmudan fápmudusas meroštallon guovllus. Guolledoalloguovllu fápmudan bivdogoziheaddji oažžu gozihit bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid čuovvuma oppa guolledoalloguovllus beroškeahhtá das, leago 121 §:s oaivvilduvvon mearrádus doaimmaid sirdimis guolledoalloguovlui dahkkojuvvon.

Guolledoalloguovlu, osolašgoddái ja osolašgoddái gula-keahtes čáhceguovllu eaiggát leat geatnegahtton almmuhit fápmudusa sisdoalus ja gustonáiggis guovtte mánotbaji sisa fápmudusa fápmuiboahtimis dan ELY-guovddázii, man doaibmaguovlui fápmudeaddji guovlu eanaš gullá. Fápmudusa nohkamis ovdalgo mearriduvvon gustonáigi nohká, galgá almmuhit ELY-guovddázii farggamusat.

108 §

Gozihaneiseválddi ja bivdogoziheaddji dárkkistanvuoigatvuohta

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi oažžu dárkkistit ahte bivdoneavvu, bivddus ja sálaš, mat leat čázis, bivdofievrrus dahje gáttis, leat njuolggadusaid ja mearrádusaid mielde. Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi oažžu maiddá dárkkistit fievrridan- neavvuid ja guliid ja reappáid vurkkodanlan- jaid. Dárkkistit ii oaččo goittotge bisso- vašlágan ássamii oaivvilduvvon lanjaid, jos dasa ii leat dárbu dárkkistanvuloš áššiid čielggadan dihte ja leat sivat eahpidit soapmása dagahan iežas sivalažžan rih- kuslága (39/1889) 48 a logu 2 dahje 4 §:s oaivvilduvvon rihkkosii.

Bivdogoziheaddji oažžu dárkkistit ahte bivdoneavvu, bivddus ja sálaš, mat leat čázis, bivdofievrrus dahje gáttis, leat njuolggadusaid ja mearrádusaid mielde. Dárkkistit ii oaččo goittotge bissovašlágan ássamii oaivvilduvvon lanjaid.

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji oažžu dárkkistit bivdi vuoigatvuođa guoskevaš bivdui.

Dárkkistuvvon bivdosii galgá guođdit dárkkisteaddji nama ja oktavuodadieđuid.

109 §

Gozihaneiseválddi ja bivdogoziheaddji duo- guštanvuoigatvuohta

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji oažžu duoguštít bivddus adnojuvvon bivdosa ja bivdoneavvu sihke sálláša, jos:

1) bivdoáiggiide, bivdosiidda, bivdosiid mearrái, bivdovugiid, guliid luoitimii dahje sálašin váldimii dahje ráfáidahttimii guoske- vaš njuolggadusat dahje mearrádusat rihkko- juvvojit;

2) bivdojuvvo bivdorievtti haga dahje biv- doriekti várra mannojuvvo badjel; dahje

3) bivddus ii leat merkejuvvon 48 §:s gáibiduvvon vuogi mielde.

110 §

Čáhceguovllu eaiggáda, osolačča ja bivdorievtti hálddašeaddji dárkkistan- ja duoguštanvuoigatvuohta

Osolašgotti osolaččas ja osolašgoddái gu-lakeahtes čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta dárkkistit ahte bivddus lea 48 §:a 3 momeanttas mearriduvvon vuogi mielde merkejuvvon bivdorievtti čájeheaddji mearkkain.

Osolašgotti osolaččas ja osolašgoddái gu-lakeahtes čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta duoguštit bivdui biddjojuvvon bivdosa, mii ii leat merkejuvvon 48 §:a 3 momeanttas mearriduvvon bivdorievtti čájeheaddji mearkkain ja sállasa, mii lea bivdosis dainna eavttuin ahte bivdosa eaiggádii ii fidnejuvvo oktavuoha dahje dát ii ávžžuhusas fuolakeahtta váldde eret bivdosa ja fidnemis ii leat doarvá ja rivttesáigásaš veahkki 99 §:s oaivvilduvvon oassebeliin.

111 §

Duogušteapmi

Ovdalis 109 §:a dahje 110 §:a 2 momeantta vuođul duoguštuvvon bivdosa, bivdoneavvu ja sállasa duoguštanbáikái galget guđđojuvvot vejolašvuođaid mielde dieđut duogušteaddjis sihke bivdosa dahje bivdoneavvu vurrkodansajis, jos daid hálddašeaddji ii leat mielde duoguštettiin.

Duoguštuvvon bivdosis dahje bivdoneavvus galgá almmuhit dalán bolesii, ja dat galgá luohpaduvvot farggamusat bolesa duohká. Jos luohpadeapmi dagaha váttisvuođaid, de bivdosa ja dan vurrkodansaji galgá almmuhit bolesii, mii mearrida mo dat galgá vurrkoduvvot.

Duoguštuvvon bivddus dahje bivdoneavvu galgá máhcahuvvot farggamusat bivdosa dahje bivdoneavvu hálddašeaddjái, jos ii álggahuvvo ovdadutkan. Vuoggabivddus adnojuvvon bivdoneavvu galgá goittotge luohpaduvvot dalán ruovttoluotta, jos guolástusdikšunmávssu máksimis čájuhuvvo duodaštus čieža beavvi sisa duogušteamis.

Duoguštuvvon sálaš galgá almmuhuvvot dalán bolesii, mii mearrida sállasa luoitimis,

vurkemis áššáigullelaš vuogi mielde dahje jos vurrkodeapmi šaddá menddo váttisin, de sálaš galgá duššaduvvot.

Ovdalis 2 ja 4 momeanttas mearriduvvon almmuhus- ja luohpadangeatnegasvuohta ii guoskka rádjegozáhusa, Tuollu ja Meahciráđdehusa meahcedárkkisteaddjái.

112 §

Duoguštuvvon bivdosa vuovdin dahje duššadeapmi

Jos duoguštuvvon bivdosa dahje bivdoneavvu eaiggádii ii guđa mánotbaji sisa duogušteamis fidnejuvvo oktavuoha, de boles galgá vuovdit bivdosa dahje bivdoneavvu ja vuovdimis čoggon ruđat galget čilgejuvvo stáhtii. Easkka dasto boles sáhtta duššadit bivdosa dahje bivdoneavvu, jos das ii leat báljo ruđalaš árvu.

113 §

Bisánangeatnegasvuohta ja identitehta čielggadeapmi

Bivddus adnojuvvon fievru galgá, go 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji addá čielga bisánamearkka, bisánit dalán go sáhtta dahkat dan dorvvolačcat.

Bivdi galgá addit 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldái dahje bivdogoziheaddjái ovttaskas gozihandoaimma dahkan dihte dárbbalaš dieđuid (nama ja persovdnadovddaldaga) dahje jos persovdnadovddaldat váilu, de galgá almmuhit iežas riegádanáiggi, riikkavulošvuođa ja oktavuodadieđuid.

114 §

Čájehanmearrádus

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji sáhtta addit čájehanmearrádusa guollebivdá, guhte ii 79 §:a 2 momeantta mielde čájet duodaštusa iežas máksin mávssus.

Čájehanmearrádusa vuođul geatnegahtto 1 momeanttas oaivvilduvvon olmmoš čájehit

duodaštusa bolesii čieža beaivvi sisa čájehanmearrádusa addimis.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ása husa vuodul mearriduvvo čájehanmearrádusa sisdoalus.

115 §

Fuopmášahttin

Jos bivdonjuolggadusaid rihkkun ii leat stuoris go váldá vuhtii dilálašvuodaid, de 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji sáhttá addit dušše muittuhusa muhto ii álgge eará doaibmajuiide.

116 §

Doaibmajijus luohpan

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji sáhttiba luohpat dán logus mearriduvvon doaibmajijus, jos dan ollašuttin sáhtášii čuohcit menddo sakka bivdá, go váldá vuhtii rihkkumuša sturrodaga ja dainna doaibmajijuin oččoduvvon bohtosa.

117 §

Dáhpáhusalmmuhus

Bivdogoziheaddji galgá dahkat dáhpáhusalmmuhusa 109 §:s oaivvilduvvon duogušteamis, 115 §:s oaivvilduvvon fuopmášahttima addimis ja 116 §:s oaivvilduvvon doaibmajijus luohpamis. Dáhpáhusalmmuhusa dieđuid oažžu geavahit dušše áššáiosolačča vuoigatvuodadorvvu sihkkarastin dihte ja bivdogoziheaddjiid doaimma gozihan dihte.

Dáhpáhusalmmuhussii merkejuvvojit čuovvovaš dieđut:

1) doaibmajijuvuloš olbmo persovnadovddaldat ja eará dovddaldatdieđut ja okta- vuodadieđut;

2) navdojuvvon rihkkumuš, man čielggadan dihte doaibmajijui lea álgojuvvon;

3) doaibmajiju šládja;

4) logahallan duoguštuvvon dávviriin;

5) doaibmajiju dahkki ja áigemearri.

Dáhpáhusalmmuhusat galget doaimmahuvvot bivdogoziheaddji dohkkehan doaibmaválddalaš ELY-guovddášii jahkásaččat guđege bivdogoziheaddji doaibmajagi maŋit jagi ođđajagemánu loahpa rádjai.

ELY-guovddáš galgá vurkkodit dáhpáhusalmmuhusaid guovtte jagi áigge daid doaimmahanbeaivvis, man maŋná dat galget jávkaduvvot.

118 §

Bivdorihkkumuš

Dat, guhte eaktodáhtos dahje fuollameahtunvuodas

1) geavaha 46 dahje 49 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu, vurkkoda gildojuvvon bivdoneavvu bivdofievrrus dahje muđui nu ahte dat lea dastán sadjosis bivdu várás,

2) bivdá guovllus, gos bivdu lea 7, 52—54, 59, 65—68, 70 dahje 71 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon dahje ráddjejuvvon,

3) bivdá 52 dahje 53 §:a vuodul gildojuvvon áigge dahje 55 §:a vuodul dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon ráfáidahttima áigge dahje doallá dalle čázis dan bivdui heivvolaš bivdosa,

4) bivdá nu, ahte rihkku 60 §:s oaivvilduvvon soahpamuša ollašuttin dihte ása huvvon ráddjehusa,

5) bivdá 56 §:a dahje bivdonjuolggadusa vuostá vuolle- dahje badjemihhtosaš guoli, dahje váldá guoli sálašin 52 dahje 53 §:a vuodul mearriduvvon dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon gielddu vuostá,

6) ii váldde vuhtii 58 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon luoitingeatnegasvuoda,

7) bivdá, vaikko ii leat máksán 79 §:s mearriduvvon guolástusdikšunmávssu dahje sus ii leat mielde duodaštus iežas máksin guolástusdikšunmávssus iige son dan čájet bolesii čieža jándora sisa,

8) buktá riikii eará go Suomas luonddu- dilálažžan gávdnojeaddji guollešlája dahje

dan náli dahje sohkeallaid almmá 77 §:a 2 momeanttas mearriduvvon lobi haga dahje lohpeeavttu vuostá,

9) gilvá čáhceguvlui guollešlája dahje dan náli 73 dahje 74 §:s dahje 75 §:a vuodul mearriduvvon mearrádusa vuostá,

10) ii váldde vuhtii 48 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon bivdosa merkengeatnegasvuoda dahje doallá bivddusmarkka čázis 48 §:s mearriduvvon mearrádusa vuostá,

11) rihkku 91 §:s mearriduvvon guoli vuosttasvuovdingielddu dahje 55 §:s mearriduvvon ráfáidahtton guoli vuovdingielddu,

12) vurkkoda reappáid dahje reabbábivdoneavvuid nu, ahte rihkku 51 §:a,

13) ii váldde vuhtii 62 §:s mearriduvvon oalgessállašii guoskevaš almmuhangeatnegasvuoda,

14) rihkku 78 §:a vuodul áhahuvvon giielduid, eavttuid dahje ráddjehusaid; dahje

15) rihkku bivdonjuolggadusas áhahuvvon fanas- dahje mohtorgeavahangielddu,

galgá sáhkohallat, jos dagus ii eará sajis lágas mearriduvvo garraset ránggáštus, *bivdorihkkumušas*.

Jos ii mávsse 79 §:s oaivvilduvvon guolástusdikšunmávssu dahje ii čájjet mearreáiggis duodaštusa guolástusdikšunmávssu máksimis, de rihkkumušsáhkus áidna ránggáštus- san mearriduvvo rihkuslága 2 a logu 9 §:a 3 momeanttas ja namuhuvvon 9 §:a 8 momeantta vuodul addojuvvon áhahas.

Ránggáštus lobihis bivddus mearriduvvo rihkuslága 28 logu 10 §:s. Ránggáštus bivdorihkkosis mearriduvvo rihkuslága 48 a logu 2 §:s. Ránggáštus birrasa bilideamis mearriduvvo rihkuslága 48 logu 1 §:s.

119 §

Massinčuovvumuš

Massinčuovvumušaide guoskevaš njuolggadusat eai heivehuvvo, jos olmmoš lea dagahan iežas sivalažžan 118 §:a 1 momeantta 7 čuoggás namuhuvvon dahkui, mas sutnje mearriduvvo čuovvumuššan rihkkumušsáhkku.

120 §

Áššáiduhttinvoigatvuoha

Jos bivdorihkkumušain lea rihkkojuvvon dušše priváhtaolbmo voigatvuoha, de ala- guoddi áššáiduhtta dušše dalle, jos áššeoamasteaddji almmuha rihkkosa áššáiduhttinláhkai.

13 lohku

Sierra njuolggadusat

121 §

Guolleriggodagaid dikšumii ja bivddu lági- deapmái guoskevaš doaimmaid sirdin guolledoalloguvlui

Osolašgoddi dahje osolašgoddái gulakeah- tes čáhceguovllu eaiggát sáhtta mearreáigái dahje doaisttázii sirdit dasa gullevaš guol- riggodagaid dikšuma ja bivddu lágidando- aimmaid guolledoalloguvlui.

Doaimmaid sirdin dihte dahkkojuvvo čielggadeapmi, mas mearriduvvo sirdinvuloš doaimmaid ráddjemis ja dahkanvuogis sihke boađuid ja goluid juohkimis. Guolledoal- lo- guovlu galgá váldit badjelas doaimmaid dikšuma, jos dat orru heivemin guolledoal- lo- guovllu doaimmaid dikšuma dáfus.

Sirdima oaivvildeaddji osolašgotti čoahk- kima mearrádus gehččojuvvo fápmudussan, man vuodul guolledoalloguovlu sáhtta sir- dinvuloš áššiin doaibmat osolašgotti beales.

122 §

Sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddji oassálastin osolašgotti čoahkkimii

Osolašgotti čoahkkimis sierraákkat biv- doovddu hálddašeaddjiin lea bivdoáššiin mearridettiin osolašgotti osolaččaid lassin jienastanvoigatvuoha nu, ahte guđege jie- nasteapmái oasseváldis lea iežas oamastan giddodaga bivddusovttadatmeari vástideaddji jienastanvoigatvuoha. Muđui jienastan- voigatvuodas bivdoáššiin mearridettiin lea fámus, mii oktasašguovlolágas mearriduvvo.

123 §

Sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddji oassálastin bivdoássiid dikšumii osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllus

Jos osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllus leat sierraákkat bivdoovddut, de gehččojuvvo ahte čáhceguovllu eaiggát ja sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaid eaiggádat hábmejit osolašgotti, mii galgá fuolahit 41 §:s oaivvilduvvon doaimmain. Dákkár osolašgotti osolaččain lea osolašgotti čoahkkimis jienastanvuoigatvuohta bivdusovttadagaid mielde.

14 lohku

Nuppástusohcan

124 §

Nuppástusohcan ELY-guovddáža mearrádussii

ELY-guovddáža dán lágas oaivvilduvvon mearrádussii oažžu ohat nuppástusa váidimiin hálddahusriektái nu go hálddahusláhkeavahanlágas (586/1996) mearriduvvo.

ELY-guovddáš sáhtá mearridit ahte mearráduš galgá nuppástusohcamis fuola-keahtá čuvvojuvvot, jos ii eará sajis dán lágas nuppeláhkai mearriduvvo.

Doaibmaválddálaš hálddahusriektái lea dat, man riektebires guoskevaš guovlu dahje eanaš oassi das lea. Jos dán ákka ii sáhte geavahit, de doaibmaválddálaš hálddahusriektái mearrašuvvá nu go hálddahusláhkeavahanlága 12 §:s mearriduvvo.

Hálddahusrievtti mearrádussii 13 ja 16 §:s oaivvilduvvon lohpeássiide, 87—89 §:s oaivvilduvvon sisačáliheapmái ja registaris jávkadeapmái sihke 106 §:s oaivvilduvvon čálalaš váruhusa ja dohkkeheami eretgeassimii guoskevaš áššis oažžu ohat nuppástusa váidimiin nu go hálddahusláhkeavahanlágas mearriduvvo. Hálddahusrievtti eará mearrádussii oažžu ohat nuppástusa váidimiin dušše dalle, jos Alimus hálddahusriektái mieđiha váidinlobi.

125 §

Nuppástusohcan guolledoalloguovllu mearrádussii

Dat, gean vuoigatvuhtii guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima dahje stivrra dahje doaibmajodiheaddji 27 §:a 3 momellantta vuodul dahkan mearráduš guoská, sáhtá gáibidit guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis mearrádusa njulgema dainna ákkain ahte mearráduš ii leat dahkkojuvvon lágalaš ortnegis dahje dat rihkku lága, áhahusa dahje guolledoalloguovllu njuolggadusaid dahje spiehkasta das, mii geavahan- ja dikšunplánas lea dikšunplánas lea mearriduvvon.

Njulgengáibádusa meannudeami birra mearriduvvo hálddahuslágas. Dárbbu mielde galgá bovdet čoahkkái badjelmearálaš oktasaščoahkkima giedahallat njulgengáibádusa.

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima njulgengáibádusa vuodul addin mearrádussii oažžu ohat nuppástusa váidimiin hálddahusriektái nu go hálddahusláhkeavahanlágas mearriduvvo. Doaibmaválddálaš hálddahusriektái lea dat, man riektebires eanaš oassi guoskevaš guolledoalloguovllus lea. Hálddahusriektái sáhtá mearridit ahte ovdalguo ášši loahpalaččat čovdojuvvot, de mearrádusa oažžu ollašuttit dalán, jos dasa lea erenoamáš sivva iige ollašuttin geahnohuhte nuppástusohcama.

Hálddahusrievtti mearrádussii oažžu ohat nuppástusa váidimiin dušše dalle, jos Alimus hálddahusriektái mieđiha váidinlobi.

126 §

Sierraákkat bivdoovdui guoskevaš čielggasmeahtunvuođa ja riiddu čovdin

Giddodatčohkkenlága 101 §:s oaivvilduvvon giddodatdoaimmahusas čovdojuvvot čielggasmeahtunvuohta dahje riidu, mii guoská:

1) erenoamáš bivdoovdoguovllu dahje erenoamáš bivdosaji sajádahki dahje ollivuhtii;

2) sierraákkat bivdoovdu sisdollui;

3) čáhceguovllu eaiggádii gullelaš bivdorievtti ja sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddjigiddodaga eaiggáda bivdorievtti gaskasaš gaskavuhtii; dahje

4) sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaid ossodagaid sturrodahkii oktasaš sierraákkat bivdoovdui.

127 §

Sierramielalašvuodaid čoavdin

Sierramielalašvuoda čáhceguovllu bivdo-geavaheamis ja das nubbái čuohcci vahágis dahje heađuštas sihke dán láhkii vuoddu-
duvvi ávkinatnimis dahje geatnegasvuoda healbadeamis sáhtta, jos dán lágas juoga ášši hárrái ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, doalvut gearretievtti čoavdinláhkai riidoáššin.

15 lohku

Fápmuiboahhtin

128 §

Fápmuiboahhtin

Dát lámka boahá fápmui ođđajagemánu 1 beaivve 2016.

Dáinna lágain gomihuvvo guolástanláhka (286/1982), maŋnelis *gomihuvvon lámka*, ja oktasaš bivdorievttis addojuvvon lámka (285/1982).

Jos eará lágas čujuhuvvo, go dát lámka boahá fápmui, ovdal guston guolástanláhkii, de dan sajis heivehuvvo dát lámka.

129 §

Vuosttas guolledoalloguovlojuohku

Gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovllut dikšot dán lága 24 §:a 3—5, 8 ja 9 čuoggás oaivvilduvvon guolledoalloguovlluide gullelaš barggaid juovlamánu 31. beaivvi rádjai 2018. Mearrádušat, maid ELY-guovddázat leat dahkan 22 §:a vuodul guolledoalloguovlluid rájiid nannen dihte, heivehišgohtet ođđajagemánu 1 beaivvi rájes 2019.

Vuosttas guolledoalloguovlojuhkui guoskevaš evttohusa dahkama várás mearridit guvllolaš guolledoalu ovttasbargojuvkui oassálasti ovddasteaddjit gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovlolága mielde guolástanguovlojuogu, go dát lámka boahá fápmui.

Evttohus dán lágas oaivvilduvvon guolledoalloguovllu rádjain galgá guđđojuvvot ELY-guovddáža nannenláhkai maŋimustá juovlamánu 31 beaivve 2016.

ELY-guovddáš bovde čoahkkái guolledoalloguovllu vuosttas oktasaščoahkkima dan maŋná go guolledoalloguovllu rájiide guoskevaš mearrádušat sáhtta heivehišgohtit 1 momeantta mielde.

130 §

Vuosttas geavahan- ja dikšunplánaid njuolggadusaid dahkan

Guolledoalloguovllu galgá árvalit 35 §:s oaivvilduvvon vuosttas geavahan- ja dikšunplána ELY-guovddázii dohkkehanláhkai guovtte jagi sisa das, go guolledoalloguovlluid rájiid nannenmearrádušat leat 129 §:a 1 momeantta mielde heivehišgohtán. Gomihuvvon lága 79 §:a mielde dohkkehuvvon geavahan- ja dikšunplána báhcá fápmui dassái, go ELY-guovddáš lea dohkkehan dán lága 37 §:s mielde dahkkojuvvon geavahan- ja dikšunplána.

Guolledoalloguovlu galgá árvalit ELY-guovddázii nannenláhkai 30 §:s oaivvilduvvon njuolggadusaid jagi sisa das, go guolledoalloguovlluid rájiid nannenmearrádušat leat 129 §:a 1 momeantta mielde heivehišgohtán.

131 §

Guolástanguovllu doaimmaide, vuogatvuodáide ja geatnegahttimiidda guoskevaš sirdašuvvannjuolggadusat

Gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovlui guoskevaš vuogatvuodát, soahpamušat, čatnaseamit ja geatnegahttimat sirdašuvvet dan guolledoalloguovlui, man doaimmaguvlui eanaš oassi nohkki guolástanguovllus gullá. Jos guolledoalloguovllut eai

sáhte soabadit áššis, de ELY-guovddáš mearrida das, guđe guolledoalloguvlui guolástanguovlluid vuoigatvuodát, soahpamušat, čatnaseamit ja geatnegahttimat goasge sirdašuvvet. Go dát lánka lea boahán fápmui, de guolledoalloguovlu boahatá guolástanguovllu sadjái áššiosolažžan áššis, mii lea dutkojuvvomin hálldahuseiseválddis dahje duopmostuolus.

Ruđat, mat máksojuvvojit buhtadussan čáhceguovllu eaiggádii gomihuvvon lága 89 a §:a ja 91 §:a vuodul, leat vurkejuvvon guovlohálldahusvirgebáikái lága (281/1931) (lánka ruđa, árvoossodagaid, árvobáhpáriid dahje áššegirjjiid vurkemis vealggi máksun dahje beassan dihte eará máksingeatnegasvuodas) 1 §:a mielde. Go dát ruđat máhcahuvvojit namuhuvvon lága 7 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi nohkama maŋŋá, de dat galget máksojuvvot dan guolledoalloguvlui, man lahttu buhtadussii vuoigadahtton eaiggát lea. Jos buhtadussii vuoigadahtton eaiggát ii leat dihtosis, de heivehuvvo ruđaid máhcaheapmái 1 momeanttas mearriduvvon njuolggadus.

132 §

Ovddit lánkamearrádušaid mielde máksojuvvon buhtadusat čáhceguovllu eaiggádiidda

Buhtadus, mii galgá máksojuvvot čáhceguovllu eaiggádii gomihuvvon lága 89 a §:a ja 91 §:a vuodul ja man vuoigatvuodaágga lea šaddan ovdal dán lága fápmuiboahhtima, boarásmušvá golmma jagi geažes dán lága fápmuiboahhtimis. Dakkár buhtadus, man vuoigatvuodaágga lea šaddan maŋimustá vihtta jagi ovdal dán lága fápmuiboahhtima, boarásmušvá goittotge jagi geažes dán lága fápmuiboahhtimis.

Gomihuvvon lága mielde áshuvvon guolástanguovllut galget sirdit 1 momeanttas oaivvilduvvon buhtadusruđaid dán lága fápmuiboahhtima maŋŋá guvllolaš ELY-guovddáži.

Jos guvllolaš ELY-guovddáži 2 momeantta mielde sirdojuvvon ruđaide guoskevaš oazžumat boarásmušvet 1 momeantta mielde, de guvllolaš ELY-guovddáš juohká ruđaid 22 §:s oaivvilduvvon guolledoallo-

guovlluide geavahanlánkai 82 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon goluide.

133 §

Eará sirdašuvvannjuolggadusat

Gomihuvvon lága 11 §:a 3 momeantta, 26 §:a, 32 §:a 2 ja 3 momeantta, 35 §:a, 37 §:a 2 momeantta, 43 ja 46 §:a vuodul áshuvvon guolástanguovllu bivddu ráddjenmearrádušat báhcet fápmui dassái, go nuppelánkai mearriduvvo, goittotge guhkimustá viđa jahkái dán lága fápmuiboahhtimis.

Ovdal dán lága fápmuiboahhtima čoggon vuoggabivdo- ja bivdodikšunmávssuide heivehuvvojit dán lága fápmui boadedettiin guston njuolggadusat ja mearrádušat, jos dán lága njuolggadusain ii nuppelánkai daddojuvvo.

Guovtte vuosttas stáhtabušeahhtas, mat dahkkojuvvojit dán lága fápmuiboahhtima maŋŋá, galgá 82 §:s namuhuvvon ulbmiliidda váldit mearreruđa, man vuodđun lea árvvoštallan das, man ollu ruđat guolástusdikšunmáksun čoggojit dan jagi ovddit jagi áigge, man várás stáhtabušeahhtta dahkkojuvvo.

Gomihuvvon lága vuodul mieđihuvvon lo-bit báhcet fápmui lohpeevttuid mielde.

Dán lága hehttekahtá dat bivdorievtti láigoheapmái dahje eará luohpadeapmái guoskevaš soahpamušat ja eará soahpamušat, mat leat dahkkojuvvon gomihuvvon lága vuodul ovdal dán lága fápmuiboahhtima, bisot fámus.

Gomihuvvon lága 11 §:a vuodul mearriduvvon oaggun-, bilken-, ja vuoggabivdogielddut báhcet fápmui ja gusket dán lágas oaivvilduvvon oaggumii, bilkemii ja vuoggabivdui.

Čuovvovaš áshusat báhcet fápmui:

1) muhtun bivdoráddjehusain Saimaas addojuvvon stáhtaráđi áshus (295/2011);

2) fierbmebivddu ráddjemis saimaagah-tečivggaid suodjalan dihte addojuvvon stáhtaráđi áshus (294/2011);

3) luossabivddu ráddjehusain Mearrabađu-luovttas ja Simojokis addojuvvon stáhtaráđi áshus (190/2008);

4) Deanu, Njávánjoga, Báhcaveaji, Doallánjoga ja Uvdojoga čázádatguovlluid

suddjemis Gyrodactylus salaris -luhtehasa leavvamis addojuvvon Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahus (1376/2004);

5) Deanu guolástanbire oalgečáziid bivdonjuolggadusas addojuvvon ásahus (405/1990).

134 §

Ovdal lobálaš bivdosat

Ovdal háhkkojuvvon lobálaš bivdosa, mii rihkku dál dán lága, lea goittotge lohpi geavahit golmma jagi áigge dán lága fápmuibohtimis.

135 §

Ovdal ožžojuvvon vuoigatvuohta bivdosa doallamii guolleoalis

Ovdal dán lága fápmuibohtima lágalaččat ožžojuvvon vuoigatvuohta giddes dahje orru bivdosa doallamii váldo- dahje guolleoalis dahje lagabus luossa- ja čuovžajoga njálmmi, go das lea mearriduvvon, báhcá ainge fápmui.

ELY-guovddáš sáhhtá, jos oktasaš guolledoalloovdu dan gáibida, ohat lobi 1 momeantas oavvilduvvon vuoigatvuođa lotnumii, jos dasa lea dárbu geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid juksan dihte.

Lotnunlohpeohcamuša čoavdá Eanamihtidanlágádus. Buhtadusa mearrideapmái heivehuvvo, mii gitta opmodaga ja erenoamáš

rivttiid lotnumis addojuvvon lágas mearriduvvo. Buhtadussii galgá máksojuvvot namuhuvvon lága 95 §:a 1 momeantta mearriduvvon reantu dan beavvi rájes, goas buhtadussii vuoigadahtton olmmoš lea ohcan Eanamihtidanlágádusas mearrádusa buhtadusdoaimmahusas.

136 §

Ovdal ožžojuvvon bivdorievtti ávkinatnima gáibidan johtinrieki

Ovdal dán lága fápmuibohtima lágalaččat ožžojuvvon bivdorievtti ávkinatnima gáibidan johtinrievttit báhcet ainge fápmui soahpamuša mielde.

137 §

Ovdal dahkkojuvvon plána dohkkeheapmi riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánan

Eana- ja meahccedoalloministeriija sáhhtá mearrádusainis nannet ahte ovdal dán lága fápmuibohtima dahkkojuvvon guolleriggodagaid dikšundoaimmaid sistisdoalli riikkadási plána dahje strategiija galgá adnojuvvot 34 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon plánan.

Helssegis cuoŋománu 10 beavve 2015

Dássevárdi Presideanta

SAULI NIINISTÖ

Eana- ja meahccedoalloministtar *Petteri Orpo*